WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 241. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 17-го ГРУДНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 17, 1960 No. 241. VOL. LXVII.

КЕННЕДІ НАЙМЕНУВАВ ҐОЛДБЕРҐА І ФРІМАНА

ҐОЛДБЕРҐ НАЙМЕНОВАНИЙ НА СЕКРЕТАРЯ ПРАЦІ, ФРІМАН НА СЕКРЕТАРЯ РІЛЬНИЦТВА; В П'ЯТНИЦЮ КЕННЕДІ МАВ НАЙМЕНУВАТИ СВОГО БРАТА РОБЕРТА НА ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРАТОРА

Вашингтон. — В четвер 15 грудня президент-елект Кеннеді найменував двох дальших членів свого кабінету: на секретаря праці найменований 52-річний окремий правний дорадник спілки Об'єднані Сталеварні Робітники Америки — Артур Дж. Ґолдберґ, а на секретаря рільництва губернатор Міннесоти — Орвіл Л. Фріман. Існує певність, що в п'ятницю 16-го грудня нововибраний президент наймену́є на генерального прокуратора свого молодшого брата 34-річного Роберта Ф. Кеннеді, який очолював цьогорічну президентську виборчу кампанію. Президент-елект конферував із своїм братом Робертом і вирішив взяти його до свого кабінету, хоч Роберт відмовлявся від цього. В політичних колах гадають, що найменування Роберта дещо „огріє" політичну атмосферу у столиці, бо можна буде почути протести з різних боків, де говоритимуть про „непотизм" (кумівство), бо досі не було випадку, щоб президентів брат був членом уряду. Джан Ф. Кеннеді конферував також із іншими особами, бо хоче ще в цьому тижні закінчити формування свого кабінету Він розмовляв із президентом Міжнародного Банку Відбудови і Розвитку Юджіном Р. Блеком, якого, як сподіваються, має Кеннеді найменувати на пост секретаря скарбу. Досі гадали, що цей пост займе республіканець, теперішній підсекретар в державному департаменті для економічних справ Даґлес Діллон. Сенатор Кеннеді виявив, що він пропонував становище головного поштмайстера 74-річному конґресменові з Іллиной Вілліямові Л. Досонові, але він відмовився від цієї почести, кажучи, що він воліє бути і надалі в Конґресі, де працює вже 18 років. Коли б він був прийняв запропонований пост, то був би першим неґром, що став членом президентського кабінету. Одночасно сенатор Кеннеді повідомив про найменування на директора аґенції Харчі для миру — конґресмена з Південної Дакоти Джорджа Мекґоверна. Ця аґенція має за завдання висилати американські харчі до тих країн, де населення голодує. При повідомленні про номінацію Ґолдберґа був присутній голова Американської

Артур Ґолдберґ

Федерації Праці - Конґресу Індустрійних Організацій — Джордж Міні. Сенатор Кеннеді, можливо, ще в п'ятницю 16-го грудня наймену́є, крім генерального прокуратора, ще й секретаря скарбу. Тоді був би ще необсадженим пост головного поштмайстра. Дехто сподівається, що президент-елект матиме повний кабінет ще перед виїздом на відпочинок при кінці тижня на Флориду „де перебуває його дружина з дітьми. Діллон вернувся з Европи в четвер 15-го грудня, але Кеннеді відмовився сказати, чи він буде з ним конферувати в п'ятницю. В політичних колах звертають увагу на те, що Ґолдберґ, визначний діяч в робітничих організаціях, вагався прийняти запроповане йому становище, бо проти нього є опозиція в деяких робітничих спілках. Тому Міні був присутній при повідомленні про номінацію Ґолдберґа, щоб своїм авторитетом підтримати вибір Кеннеді нового секретаря праці. Ґолдберґ буде другим членом кабінету Кеннеді, що є жидівського походження, бо першим є секретар здоров'я, виховання і добродійности — Абрагам А. Рібікофф. Кеннеді хвалив Ґолдберґа, називаючи його „незалежним і творчим мислителем", який визнається в робітничих і промислових проблемах. Кеннеді казав, що він вірить в те, що Ґолдберґ здобуде собі „довір'я і пошану" в усіх частинах громадянства, які цікавляться робітничими і промисловими справами. До найважливіших проблем на фронті праці зарахував Кеннеді справу миру у світі праці і промислу."

Стан здоров'я Айзенгавера „дуже добрий" — стверджує чергова перевірка

Вашингтон. — Чергова лікарська перевірка стану здоров'я президента Айзенгавера в армійському шпиталі Волтер Ріда виявила, що Президент почувається дуже добре. Президент пішов був до шпиталю у вівторок 13-го грудня, а вийшов із нього в четвер 15-го грудня. Бюлетень про стан здоров'я Айзенгавера підписали його особистий лікар генерал д-р Говард Мек Снайдер і головний лікар армії генерал поручник Ліонард Д. Гітон, який переводив операцію Президента. В комунікаті говориться про те, що перевірювали серце і кишки, які є в дуже доброму стані. Зауважують поліпшення в суглобах в правому рамені, на які Президент давніше нездужав. Не відчуває Президент жадних болів в легенях, хоч рік тому він легко терпів на бронхіт.

В АМЕРИЦІ

● **Біохемік Компанії Дю Понт** д-р Джан А. Цапп, промовляючи на зборах працівників уряду здоров'я, сказав, що малесенькі хробачки „нематоди" можуть пережити дестиляцію води і закрастися до збірників води, що йде до водопроводів, і загрожувати людському здоров'ю, спричиняючи недугу поліо та інші недуги, причини яких ми ще не знаємо. Найкраще переварювати воду навіть ту, що йде з водопроводів.

● **Стейтова Виборча Комісія** в стейті Іллиной, яка складається з 4-ох республіканців і одного демократа, одноголосно вирішила, що Ніксон дістав в тому стейті 2,368,988 голосів, а Кеннеді 2,377,846 голосів, і тому 27 електорських голосів із того стейту припадають сенаторові Кеннеді.

● **Найближчого літа** три колишні президенти Герберт Гувер, Гаррі С. Труман і Двайт Д. Айзенгавер будуть присутні у Вест Бренчі в Айові на відкритті бібліотеки імени Герберта Гувера, який народився в тій місцевості. Це буде, мабуть, 10. серпня, в дні народин Герберта Гувера.

● **Крайова гвардія** в Ню Йорку допомагає санітарному відділові при міській управі відкопувати зі снігу авта, які позагружували вулиці цієї метрополії. 16 п'ятьтонових армійських грузовиків працюють вже другий день, і внаслідок того нюйоркські вулиці починають поволі приходити до нормального вигляду.

● **В половині листопада** число безробітних в Канаді виносило 429,000, на 61,000 більше як в половині жовтня. Це найбільше число безробітних в останніх 15-ох роках, і воно становило 6.6 відсотка всіх робітних сил Канади. В половині листопада 1959-го року відсоток безробітних становив 5.1, а в 1958-му році — 6.2.

Президент плянує збалянсований бюджет на 1962-ий рік

Вашингтон. — З поінформованих джерел повідомляють, що президент Айзенгавер запропонує новому Конґресові в січні 1961-го року збалянсований федеральний бюджет на фінансовий рік 1962, який почнеться 1-го липня 1961-го року. Бюджет у прибутках і видатках виноситиме $82 більйони. Цей бюджет уряд Айзенгавера внесе на кілька днів перед тим, як він закінчить своє урядування в дні 20-го січня 1961-го року. Можливість збалянсованого бюджету залежить, звичайно від таких чинників, як стан розвитку підприємств, надвишка фармерських продуктів та законодатна чинність Конґресу. Цього року збалянсований бюджет залежатиме ще і від нового уряду Кеннеді, який може змінити запропоновані своїм попередником видатки. Президент Айзенгавер пропонує знов збільшити поштові оплати і податок від газоліни, але не знати, як до цього віднесеться Конґрес, який попереднього року відкидав ці пропозиції республіканського уряду.

ЗДА стараються ощаджувати на своїх військових базах за кордоном

Вашингтон. — Секретар оборони Томас С. Гейтс видав наказ військовим командам поробити якнайбільші ощадності у військових базах таким способом, що треба деякі бази зліквідувати, щодо інших, у приспішеному терміні виповісти контракт про їхнє винаймлення, а деяких зовсім не починати, хоч вони були давніше заплановані. Все це робиться на те, щоб зробити якнайбільші ощадності і тим способом зменшити вивіз долярів за кордон. Секретар оборони Гейтс визначив дату 9-го січня, до того, щоб перевести заплановані акції для припинення відпливу долярів за кордон. Президент Айзенгавер видав був наказ про поворот до ЗДА 284,000 членів родин американських вояків і урядовців в Европі. Але військовики сподіваються, що новий президент Джан Ф. Кеннеді зможе уневажнити наказ президента Айзенгавера.

АФП-КІО пропонує двомісячні „податкові вакації"

Ню Йорк. — Американська Федерація Праці — Конґрес Індустрійних Організацій пропонує спинити на 2 місяці стягання фед. прибуткових податків, щоб цим способом скріпити економіку країни. Число безробітних в листопаді ц. р. перевищило 4 мільйони, а в лютому 1961 року воно мало б дійти до 6-ох мільйонів. Коли б ухвалив Конґрес „двомісячні податкові вакації", то це дало б широким масам робітництва кожного місяця по $2.5 більйона, за які робітники купували б товари і тим способом скріплювали б економіку країни, бо фабрики збільшували б продукцію, щоб заповнити свої магазини новими товарами. Щоб збільшити прибутки населення АФП-КІО пропонують ще такі федеральні засоби: 1. Виплачувати з федеральних фондів допомогу тим безробітним якім скінчився стейтовий термін цієї допомоги; виплачувати цю допомогу і тим які, згідно зі стейтовими законами, досі її взагалі не могли діставати. 2. Збільшити на 10 відсотків старечі пенсії і пенсії тим, що є нездібні до праці. І це дало б в руки населення понад три більйони долярів які пішли б в економіку ЗДА і скріпили б її новими соками — готівкою із проданих товарів.

Протикомуністичні кубинські провідники шукають азилю в чужих амбасадах

Гавана. — 12 протикомуністичних робітничих провідників Спілки Електричних Робітників втекли перед заарештуванням до чужинних амбасад, де просили права азилю, бо їм грозило заарештування за те, що вони протестували проти того, щоб ними очолювану робітничу організацію взяли під свою контролю комуністи. Вони вирішили втекти тому, що їм грозило не тільки звільнення з їхніх становищ в Спілці Електричних Робітників, але також і заарештування за „саботаж і за протиреволюційну діяльність". Всі вони знайшли азиль в амбасадах Арґентини, Перу, Еквадору і Бразилії. Після їх втечі відбулися збори Спілки Електричних Робітників, яка нараховує 5.000 членів. Збори викинули цих робітників, і тепер Спілка Електричних Робітників буде під контролею комуністів, які вже опанували головну робітничу організацію на Кубі.

Цивілізація на Землі може зникнути

Вашингтон. — Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація дістала звіт від Інституції Брукінґса, в якому говориться про те, що якщо вдасться відкрити в космічних просторах живі істоти з вищою від нашої цивілізацією то це може спричинити кінець нашої цивілізації. У звіті говориться про те, що на Землі заникали людські цивілізації коли зустрічалися з вищими цивілізаціями. Та цей звіт потішає нас тим, що в найближчому часі немає вигляду на те, щоб вдалося нав'язати контакт із якимись інтеліґентними істотами поза нашою Землею, але „це колись може статися", додає цей звіт науковців. Тому населення Землі повинно бути приготоване на ту можливість, бо тоді легше зможе пережити свою кризу, яка його чекає.

„UKRAINIAN WEEKLY"
Англомовний „УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК", що появляється з кожним суботнім числом „Свободи", не появився сьогодні з уваги на інсталяцію в друкарні нової складальної машини (лінотипу), на якій цей тижневик приготовляється до друку. Тижневик появиться нормально в наступному тижні, а з цим числом „Свободи" друкуємо додаткових дві українські сторінки.

ПЕРЕД АМЕРИКАНСЬКОЮ „ЗМІНОЮ ВАРТИ" В О. Н.

Теперішній американський амбасадор в Об'єднаних Націях, Джеймс Н. Водсворт (зліва), відбув в будинку Об'єднаних Націй окрему конференцію з Адлеєм Стівенсоном, який з доручення новообраного президента Джана Ф. Кеннеді має перебрати цей пост після 20-го січня. Передача представництва і була предметом нарад обидвох діячів.

В Етіопії і Ляосі бої, в Непалі переворот, в Конґо хаос

Аддіс Абеба. — Етіопський монарх Гайле Селяссі на вістку про переворот, що його нібито мав перевести проти нього його 44-річний син і наступник престолу, вернувся літаком з Бразилії та приземлився в сусідній з Етіопією Еритреї. Виявляється, що група старшин під проводом генерала, команданта палатної ґвардії, поставила наступникові престолу ультимат: або він формально очолить переворот, або вони проголосять скасування монархії. Тоді наступник престолу Асфа Воссум погодився. Але — за газетними вістками — більшість армії нібито вірна королеві і переворот, мабуть, остаточно не вдасться. Гайле Селяссі мобілізує війська в обороні свого престолу проти бунтарів. Водночас непевна доля південноазійської країни Ляос, де ще не закінчились бої за столицю того краю Вієнціян. На чолі прозахідніх військ, що вступили до столиці, стоїть ген. Фумі Носован, який підтримує уряд князя Буна Ума. Король буцім-то затвердив той уряд. ЗДА заявили, що дадуть йому підтримку. Але покищо летовище під Вієнціяном ще в руках комуністичних і поплентацьких військ під командуванням сотника Конґа Ле. Одна граната поцілила будинок американської амбасади, алі ніхто не був пошкодований. — В іншій азійській країні Непалі король Магендра Бір Бікрам арештував прем'єра Койралю і кількох міністрів, рішивши, мабуть, припинити радикально „співіснувальну" політику того прем'єра у відношенні до комуністичного Китаю. Знову ж у Конґо продовжується хаос. В Браццавілі, столиці кол. французького Конґа, почерез ріку тієї самої назви, відбувається з'їзд 14-х президентів і прем'єрів африканських держав, колишніх французьких колоній, самих противників комунізму і Люмумби.

У Брюсселі відбулось вінчання бельгійського короля

Брюссель. — З великою парадою і найбільшим, від часу коронування англійської королеви Єлисавети II, з'їздом членів діючих та колишніх династій, відбулось в бельгійській столиці в четвер 15 ц. м. вінчання 30-річного короля Будуена з старшою на два роки від нього еспанською аристократкою, Фабіолею де Мора і Араґон. Вінчання було подвійне — спершу цивільне, в королівському палаці, потім в католицькому соборі, де королівську пару звінчав старенький кардинал Жозеф Ернест ван Роей. Між репрезентантами від 76-ох країн були також голляндська королева Юліяна, яка спиралась на рам'я норвежського короля Олафа V. Приявними були також англійська княжна Марґарета, люксембурзька велика княжна Шарльота й багато міністрів з різних країн, з французьким міністром закордонних справ Кув де Мурвілем і німецьким міністром Гайнріхом фон Брентано у першому ряді. З'єдинені Держави були репрезентовані шефом дипломатичного протоколу у Вашинґтоні Вілі Мухананом та амбасадором Вільямом Барденом. Сотні тисяч народу цілий день стояли на вулицях столиці та віватували у честь королівської пари.

ВТРАТИЛИ ІМПЕРІЮ, АЛЕ МАЮТЬ КОРОЛЕВУ. Радіофото з вінчання бельгійського короля Бодуена із еспанською аристократкою Фабіолею де Мора і Араґон. У пресових повідомленнях згадується про великі врочистості з цієї весільної нагоди, що дозволила бельгійцям на той час забути, що тепер, із усамостійненням Конґа, вони втратили імперію.

ОН ПРИЙНЯЛИ ПОСТАНОВУ ПРО ПЛЕБІСЦИТ В АЛЬЖИРІ

Об'єднані Нації. — Політична Комісія Об'єднаних Націй прийняла в минулий четвер 15 ц. м. резолюцію, спонзоровану 21-ма азійсько-африканськими країнами, яка поручає переведення в Альжирі всенародного плебісциту „зорганізованого, керованого і контрольованого" Об'єднаними Націями. Загальна резолюція була прийнята 47 голосами проти 20 при 28-ох, що стримались, але клявзуля про контролю Об'єднаних Націй над плебісцитом дістала тільки 38 голосів проти 33-х, себто вона, мабуть, не перейде на Генеральній Асамблеї, де треба для важности постанови двох третіх голосів. ЗДА голосували проти тієї резолюції, з'ясувавши свою позицію в декларації, яка висловлюється за підтриманням президента де Ґоля в його стараннях перевести в життя свою програму „Альжирського Альжиру" та вирішити долю Альжиру також у плебісциті. Речник ЗДА звернув увагу, що кожна радикальна постанова тільки погіршить ситуацію в практиці, підсиливши пристрасті в обох екстремістичних таборах. Речник альжирських арабів згодом натаврував становище Америки, як нібито вороже визвольним змаганням альжирських автохтонів. Франція заявила згори, що не підпорядковується ніякому рішенню Об'єднаних Націй в справі Альжиру. Тим часом в Парижі французький уряд прийняв низку постанов про репресії проти екстремістів, які перешкоджують політиці де Ґоля. Президент де Ґоль виголосив три промови через радіо, що попереджуватимуть референдум у Франції у справі політики супроти Альжиру.

Тимчасом, після того, як в середу 14 ц. м. в місті Боні знову вояки закордонного французького леґіону стріляли до мусульманської демонстрації і вбили двох демонстрантів та кількадесятьох поранили, число жертв публічних заворушень в Альжирі у зв'язку з приїздом туди президента де Ґоля зросло — офіційно — до 124 вбитих, з того 116 мусульман і 8 европейців. Між убитими европейцями є два молоді французи в Боні, що полягли також від куль леґіонерів. Французькі власті в Альжирі проголосили заборону двох правих організацій французьких колоністів: „Фронту за французький Альжир" і право - студентської організації. Зрештою в Альжирі настав спокій. Генеральний страйк в Альжирі скінчився, але французькі власті, у виконанні своєї погрози проти страйкарів, закрили 68 французьких крамниць і підприємств на три тижні, як кару за участь в політичному страйку. Тим часом в Політичній Комісії ОН продовжувались дебати над справою Альжиру. Англійський міністер Ормсбі Гор виступив з палкою обороною пляну де Ґоля та перестерігав проти такого рішення, яке не мало б іншого практичного значення, як лиш дальше загострення ситуації.

ОН прийняли резолюцію в справі визволення колоній — ЗДА стримались

Об'єднані Нації. — В середу 14 ц. м. Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй прийняла 89 голосами проти 0 при десятьох, що стримались, резолюцію, яка поручає „прийняти негайні кроки в напрямку швидкого і безумовного закінчення колоніялізму" шляхом унезалежнення теперішніх вірчих і не-автономних територій. Стримались від голосування ЗДА, Англія, Франція, Бельгія, Портуґалія, Австралія, Еспанія, Домініканська Республіка і Південно-африканський Союз. Голова американської делеґації Дж. Водсворт виправдував становище З'єдинених Держав неправильною стилізацією резолюції, яка може доводити до непорозумінь в її інтерпретації, та висловив жаль, що американська делеґація мусить стриматись. Один член американської делеґації в ОН, пані Зельма Ватсон Джордж, муринка, за професією соціолог, оплескувала резолюцію та заявила, що не погоджується з офіційним становищем делеґації ЗДА, висловивши переконання, що персонально й сам Джеймс Водсворт теж підтримує духа резолюції. На тому самому засіданні Генеральна Асамблея відкинула три внесення Совєтів: 47 голосами проти 29, при 22 що стримались, відкинено совєтський додаток, який ставив ультимативний термін для визволення колоній до кінця 1961 року. 35 голосами проти 32, при 30-х, що стримались, відкинено совєтський додаток, що вимагав „негайного" унезалежнення колоній, та 43 голосами проти 25 при 29, що стримались, відкинено совєтський внесок, щоб Генеральна Асамблея включила в свою резолюцію схвалення промови Хрущова з 23 вересня ц. р.

Туреччина скликує Національне зібрання для схвалення нової конституції

Анкара. — Керівна в Туреччині військова хунта, що офіційно зветься Комітетом національної єдности, проголосила декрет про скликання на січень 1961 р. Національного зібрання з метою виготовлення нової конституції Туреччини. Воно має складатись з 295 членів нижчої палати і 23-х членів вищої палати. Всю ту вищу палату становитиме нинішня військова хунта. З-посеред 295 членів Національного зібрання — 34 буде призначених теперішнім диктатором в Туреччині, генералом Семалем Ґурзелем, 18-х призначить Комітет національної єдности, 75 буде обраних з провінцій, а 49 послів вибере Республіканська народна партія, а Національна партія 25 членів, — решта буде розподілена між менші партії, проте керівна за режиму прем'єра Мендереса партія не матиме права делеґувати своїх членів. Теперішній тимчасовий режим в Туреччині триває від травня ц. року.

У СВІТІ

● **Індійський прем'єр Неру** повідомив свій парлямент, що за відомостями індійського уряду комуно - китайські війська, що окупували були Лонґю в північно - східній частині Індії, евакуювали те місто і відійшли за які три милі на північ, в Тибетські гори. Однак — заявив Неру — китайські комуністи зробили це не задля мирного жесту, а тому, що в Лонґю вибухли заразні недуги. Індійський уряд не має заміру використати ситуацію для відібрання того міста від китайців.

● **Французький уряд** повів сильну аґітацію за споживання у Франції дешевших родів м'яса та обмеження пиття алькогольних напитків при обідах і вечерях. Противники режиму де Ґоля кажуть, що уряд де Ґоля хоче тією кампанією відтягнути увагу „сірих людей", головно господинь, від політичних проблем, зокрема справи Альжиру.

● **У Південно - африканському Союзі** біло - націоналістичний уряд Верверда зголосить при відкритті сесії парляменту 20-го січня 1961 закон про проголошення Республіки на 31 травня 1961. У плебісциті 5 жовтня ц. р., в якому мали право голосування тільки білі, уряд дістав невелику більшість за своїм внеском на проголошення республіки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sun s, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„Визвольна" облуда ОН

Минулої середи, після затяжних двотижневих дебат, Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй прийняла резолюцію, що доручає вжити „негайних заходів" задля унезалежнення теперішніх „вірчих і не-автономних" країн, щоб „швидко і беззастережно закінчити колоніялізм". Справа не викликувала б у нікого будь-яких застережень, якщо б вона з самого початку не була подумана та видвигнена в Об'єднаних Націях з нещирою, облудною інтенцією, не задля усамостійнення існуючих у світі колоніяльних країн і народів, а задля послаблення вільного світу та внесення в міжнародний світ ще більшого хаосу. Глумом над визвольницькою ідеєю був уже сам той факт, що виступив з тією ініціятивою Нікіта Хрущов 23-го вересня ц. р., виключивши згори всі поярмлені комуністами народи й країни з-під права визволитись і мати дійсно власні самостійні держави.

Очевидно, що цей виступ Хрущова зустрів прихильність азійсько - африканського бльоку в Об'єднаних Націях, якому ближчі є їхні кольорові земляки з різних — зрештою вже дуже нечисленних — країн, які ще не усамостійнилися, аніж народи Східньої Европи чи навіть Середньої Азії, що їх вони не знають і з проблематиці яких ніяк не визнаються. На цьому незнанні власне й жирували большевики, які тому й так пінились на кожну згадку про другий, промовчуваний ними їх власний колоніялізм, найгірший і найпоганіший та найбільш актуальний: плеканий і зберіганий російським та комуно - китайським імперіялізмами. Під натиском Совєтів, як ініціяторів тієї колоніяльної дискусії в Об'єднаних Націях, та задля „святого спокою", у формулюванні відповідної резолюції брано під увагу тільки кольорові колоніяльні народи та промовчувано підсовєтських невільників. Совєтам і їхнім попленtачам з допомогою прийшла апатія й інерція західньої дипломатії, яка від років обмежується щонайвище до відбивання комуністичного наступу, але не веде проти них політичної офензиви та постійно легковажить ту наймогутнішу зброю, якою можна і треба бити по Москві, та якою є проблема поярмлених Москвою народів.

Максимальним зусиллям, на яке спромоглась Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй, було відкинення нею трьох совєтських додатків до згаданої резолюції, із яких один поручав „негайно" усамостійнити всі вірчі території й колонії, а друга ставила ультимативний термін до кінця 1961-го року. Було ясно, що обидва ті додатки — це суща демагогія, бо практично такої постанови не можна б здійснити. Приклад Конґа повинен би повчити, що значить державне усамостійнення країни, цілком до самостійного життя неприготованої. Правда, аргументом неприготованости зловживають колоніяльні країни. Але сьогодні всі признають історичну заслугу Англії, що вона знаменито підготовила Індію до самостійного життя, зате всі дорікають Бельгії, що вона погодилась на самостійність Конґа — не створивши в ньому раніше професійно-інтеліґентської верстви і не прищепивши десяткові взаємно ворогуючих й воюючих примітивних конґолійських племен бодай мінімального почуття національної єдности та державницької солідарности. Персональною компромітацією для Хрущова було відкинення совєтського внесення включити в резолюцію Генеральної Асамблеї 14-сторінкову „декляpацію" про колоніялізм, що її з отією облудною метою відчитав був Нікіта Хрущов.

ЗДА стримались від голосування однаково з уваги на туманну стилізацію тієї резолюції, як і на своїх західньо - европейських союзників, які ще мають під своєю адміністрацією вірчі території з доручення від Об'єднаних Націй, та проти яких зверталось вістря виступу Хрущова. Але все те голосування і вся ота резолюція не мають поважного значення, бо не можна засуджувати колоніялізм у принципі, не включивши в той принцип також і совєтського і комуно - китайського колоніялізму. Це була добра нагода з'ясувати той принцип в цілій його ширині і повноті на прикладі десятка живих поярмлених комуністами народів. На жаль, цю нагоду змарновано і зародів. На жаль, цю нагоду змарновано.

Шукання жертвенних козлів

Совєтська система характеристична м. ін. тим, що в ній ніколи не можна знати справжнього стану речей в індустріяльній, сільсько-господарській чи будь-якій іншій ділянці. З допомогою застосування різних статистичних методів чи просто фікційної статистики Совєти можуть представити ситуацію одного дня цілком задовільною а то й рекордовою щодо досягнень, щоб за якийсь час виявити в цій же самій ділянці країни відставання, кризовий стан а то й крах. Тоді летять із своїх становищ керівники даної ділянки чи области, стаючи жертвенними козлами за недоліки і зриви, спричинені по суті самою системою. Тому теж найбільш певним і стабільним показником наявности кризової ситуації в якійсь ділянці є здійснювані в ній державним чи партійним проводом чистки.

Прикладів таких чисток, проводжених совєтським режимом для скинення з себе відповідальности за відставання, зриви, недоліки, чи й навіть крах в поодиноких ділянках, жертвами яких падали їх керівники, можна навести багато. Жертвенним козлом, що на нього скинув всю вину Хрущов за критичний стан в совєтській індустрії був Маленков, такими ж жертвенними козлами за спричинені природними умовами неврожаї ставали в недавньому минулому перші секретарі компартій України, Казахстану й інших совєтських республік. Чимало прикладів усування і засуджування совєтських господарників меншого калібру приводить і совєтська преса, вживаючи цього засобу, з одного боку, для прикривання дійсного стану речей, а, з другого боку, для застрашування і підбичовування не надто наполегливих керівників господарства.

Найновішим прикладом такої чистки, зв'язаної без сумніву з кризовою ситуацією в сільському господарстві південних областей РСФСР, і сусідніх із ними областей України і Білорусі, може бути усунення першого секретаря Брянської области Александра Пєтухова не тільки із його обласного посту, але й із становища кандидата в члени ЦК КПСС, значить, найвищого партійного совєтського проводу, як теж відкритий лист голови колгоспу ім. Леніна в Сулимівці на Київщині С. Давидюка до Нікіти Хрущова, в якому він скидає всю вину і відповідальність за відставання свого й інших колгоспів на голів обласних економічних рад. Усунений із свого довголітнього становища Пєтухов виявився раптом шкідником, не зважаючи на те, що протягом багатьох років його область була визнавана передовою, за що й обсипувано його всякими почестями, включно з вибором на депутата Верховної Ради СССР. Намагаючись скинути із себе і з інших голів українських колгоспів відповідальність за „зриви" в їхній сільськогосподарській продукції, С. Давидюк обвинувачує перед Хрущовим голів обласних господарських рад у протеґуванні тільки індустріяльних підприємств і в повнім занедбуванні сільських господарств — совгоспів і колгоспів та їхніх потреб.

Останні події свідчать, що в сільському господарстві таких рільничих областей, як Брянщина і північні області України заіснував критичний а то й кризовий стан, і що комуністичний режим мусить шукати там жертвенних козлів, щоб скинути на них всю вину і відповідальність за те, за що по суті відповідальна сама безглузда комуністична система.

Незаступна втрата

Уже належить до традиції і звичаю, що в повідомленнях про смерть не тільки суспільних діячів, але й кожної людини згадується про „незаступну втрату". Це має свою причину і глибокий сенс. Смерть кожної людини є „незаступною втратою" для когось, щонайменше для найближчої рідні та приятелів. Але незаступною втратою в ширшому розумінні треба вважати передчасну смерть 60-літнього діяча на мірку сл. п. Володимира Мартиниця, востанньому начального редактора „Нового Шляху" у Вінніпеґу, що помер цього тижня та якого саме сьогодні ховають.

Тут не місце на біографію та заслуги Покійного в українському суспільному житті і розвитку. Його участь в українських визвольних змаганнях і ,зокрема, у формуванні та розвитку українського націоналістичного визвольного руху, належить до розгляду історика. Коли ж на цьому місці згадуємо про його смерть, то маємо на думці не так вояка чи суспільного діяча, але в першу чергу професійного редактора-журналіста, бо серед цієї категорії людей і в цій професії в наших обставинах кожна втрата буде вже насправді незаступною. Тим часом, саме ця професія є в наших обставинах чи не найбільш рішальною вже не тільки для розвитку, але й самого збереження нашої спільноти.

Про незаступимість такої втрати можемо переконатись уявленням щорічного апелю поодиноких наших професій. Між лікарями, інженерами, адвокатами чи учителями ми в такому апелю кожного року спостерегли б, якщо не чистий прибуток в дорості, то щонайменше рівний балянс втрат і прибутку. Натомість між редакторами можна б побачити завжди тих самих людей, переважно у віці, що вже зближається до кінця, а не до вершка, але не видно тих, що мають вступити на їх місце. Очевидно, що це явище в наших обставинах зрозуміле, бо перспективи української журналістики в цій країні не видержують жадного порівняння з іншими професіями, щонайменше так може здаватися. В таких обставинах смерть сл. п. Володимира Мартиниця можна без перебільшення назвати незаступною втратою і тим більший жаль вона викликає.

Євген Онацький

МІЖ ДВОМА ТОТАЛІТАРИЗМАМИ...

У вересні 1955-го року Арґентина шляхом революції, в якій вирішальну ролю відограли збройні сили надії, звільнилася від диктатури перонізму. Перонізм і в теорії і на практиці був антикомуністичним і в основі націоналістичним рухом, ставився цілком неґативно до будь-яких проявів москвофільства, як свідомого, чи несвідомого знаряддя московського імперіялізму. Перемога — в революції 1955-го року — демократії над пероністичною диктатурою ,відкривала отже в Арґентині комунізмові кращі перспективи. І дійсно, тимчасовий уряд, що вийшов із протипероністичної революції, визнав комуністичну партію, поміж всіма іншими політичними партіями і тим дав їй всі можливості розвивати свою пропаґандивну діяльність.

В липні 1957-го року комуністична партія, поряд із усіма іншими, взяла участь у виборах президента Республіки і депутатів до Конґресу. Натомість пероністична партія, як така, до виборів не була допущена, але її симпатики голосували білими — незаповненими — картками і тоді,' як комуністи виявили, що не мають за собою реальної сили, пероністи зібрали білих карток, себто голосів, більше, як будь-яка інша леґально визнана партія. З такою силою треба було рахуватися.

Ще генерал Льонарді, провідник революції 1956-го року і перший тимчасовий президент Республіки, проголошив був гасло: „Нема ні переможців, ні переможених!"

Себто, з закінченням революції, має прийти до повного замирення між громадянами не повинно бути актів помсти та репресій. Проте, політика Льонарді у відношенні до пероністів видалася, спеціяльно військовим колам, надто млявою, і Льонарді відійшов, давши місце ген. Арамбуру. Натомість теперішній президент Фрондізі, не погоджуючись із надто гострою антипероністською політикою тимчасового уряду, повів тоді передвиборчу кампанію в дусі загального примирення і ,маючи за собою славу „дуже лівого", вийшов у президенти, головно завдяки підтримці не тільки пероністів ,але й комуністів.

Але саме це й витворило той небезпечний для теперішнього уряду стан, що вилився останньо в гостру кризу, зрештою, щасливо переведену.

Опинившись на чолі країни і ознайомившись із реальним станом речей, през. Фрондізі зрозумів, що йти далі тим шляхом, яким ішов перонізм, не тільки неможливо, але що, навпаки, треба всій країні поробити величезні зусилля, щоб вийти з того економічного хаосу, до якого перонізм допровадив. Одночасно побачив він необхідність поставити край і демагогічній пропаганді комуністів, які, зі свого боку, вирішили залишити попередній стан леґальної діяльности, щоб перейти, використовуючи незадоволення пероністичних мас, до діяльности чисто підривно - революційної. З другого ж боку і демократичні сили, що в революції 1955-го року були всі об'єднані спільною метою, з вибором Фрондізі в президенти ґрунтовно поділилися, проголошуючи йому — значна частина — нещадну війну, з спробами державного перевороту включно.

Почалися грандіозні політичні страйки, викликувані пероністами та комуністами і підтримувані демократичною опозицією; почалася посилена терористична акція, скерована на підрив урядового престижу і сіяння паніки серед населення; посилилася інтенсивна кампанія в пресі, що цілком вільно до останнього часу пропаґувала необхідність державного перевороту. Проголошений військовий стан не обмежував свободи преси. І так, зрештою, дійсно дійшло до спроби того державного перевороту при кінці листопада ц. р. Генерал Іньїґес, виконуючи накази кол. диктатора Арґентини Перона, якому вже не терпиться на вигнанні, зорганізував був спробу повстання в Розаріо, одному з більших міст Арґентини, але його спроба була ліквідована протягом кількох годин. Не вважаючи на виявлені широкі розгалуження пероністичних орґанізацій в усій країні, спроба пероністичної революції дала наслідки, певно, не такі, яких бажав собі Перон: вона виявила, що арґентинські народні маси не мають покищо найменшого бажання встрявати в подібні авантюри: до ініціяторів повстання, що його нараховують в 40 - 50 душ цивільних громадян та кол. військовиків, не поспішилися на допомогу ні випадкові натовпи, ані синдикальні організації ,ані жадні військові збройні сили. В самому Буенос Айрес, за вибухом кількох бомб, підложених того дня в кількох місцях, головно на залізницях що завдали самі тільки матеріяльні шкоди, ніхто ні на хвилину не порушив громадського спокою. Те ж саме треба сказати й про всю арґентинську територію, за вийнятком одного невеличкого містечка, де озброєна купка людей зайняла була поліцію і муніципалітет, але швидко мусіла рятуватися втечею.

Ця остання пероністична спроба виказала проте, що на верхів'ях кол. пероністичної партії далі існує бажання реваншу „переможених" ,які не визнають леґальности теперішнього уряду і намагаються його скинути, хоча б і революційними засобами. Виходячи з цього, уряд президента Фрондізі проголосив 6 грудня заборону діяльности всіх організацій, що діють в цілях повернення пероністичного режиму. Одночасно президент Фрондізі заявив, що більше не терпітиме закликів у пресі до державних переворотів і поборюватиме якнайенерґійніше всякі спроби заступити демократичний лад диктаторіяльним. У цьому він знаходить підтримку не тільки всіх збройних сил, що стоять рішуче за втримання конституційного ладу, але й багатьох опозиційних демократичних осередків, що завдяки оцій останній пероністичній змові в Розаріо, зрозуміли необхідність спільно боронити демократичні позиції від загрозливих тоталітаризмів.

З Совєтської Преси

„ЯКБИ ТИ БУВ БЛИЖЧЕ ДО СВИНЕЙ"...

Герой соціялістичної праці" і „знатний свинар" Ярослав Чиж (який нічого спільного не має з покійним славним американсько - українським діячем того самого імення і прізвища) ще один трагікомічний персонаж, що його совєтська пропаганда, як свого часу шахтаря Стаханова, обрала за взірець, на якого мусять орієнтуватися у своїх „творчих зусиллях" всі колгоспники. Виступаючи недавно у м. Золочеві на Львівщині, Ярослав Чиж розповів про себе: „Працював я в колгоспі парторгом (партійним організатором — ред.). Думаю, треба і в нашій артілі піднімати свинарство. Почав я радити свинарям як краще до діла братися. „Якби ти був ближче до свиней ,то таких легковажних порад не давав би", — кажуть мені. Попросився я, мене призначили завідувати свинофармою. Знову почав я радити свинарям: треба, кажу, переходити на групове утримання свиней. А мені знову кажуть: „Не авторитетна порада. Якби ти був ближче до свиней, взяв би та й сам спробував би попрацювати свинарем". Що ж, думаю, стану свинарем — тоді вже зовсім близько буду до свиней. І от став я свинарем..."

Закінчив свою розповідь Ярослав Чиж такими словами: „Був я в Москві, розмовляв з керівниками уряду і партії. І де б воно ще могло бути таке, щоб свинар брав участь у роботі уряду? У Білому Домі у Вашингтоні чи у парляменті в Лондоні?..."

Напевно ні там, ні там Ярослав Чиж не брав би участи в праці уряду, бо хоч праця свинаря і впорядку, як кожна інша праця, але кваліфікації його для тої праці явно недостатні.

ЗАТОВАРЕНІ СИГАРЕТИ

Затоваренням — називають сьогодні совєтські економісти нагромаджування по крамницях „продуктів, на які, з огляду на їх низьку якість, немає попиту збоку покупців. Про затоварювання на Житомирщині сиґарет Прилуцької фабрики читаємо в жовтневому числі Київського „Перця" таке:

Скрині махоркових сиґареток, випущених Прилуцькою тютюновою фабрикою, ломлять полиці крамниць. Гори цього курива розпирають стіни торговельних складів. Ще недавно на житомирській базі було 10.5 мільйона сиґарет. А тепер їх зібралося вже 36,5 мільйона. Махоркових сиґарет ніхто не купує. Мало хто наважується їх навіть у руки брати. Немає попиту на ці сиґарети. Житомирська обласна база звернулася до Прилуцької тютюнової фабрики з проханням припинити надсилку своєї продукції до области, а фабрика надіслала ще 12.96 мільйона сиґарет. Вдарили у Прилуки телеграму: не шліть, бо не будемо за сиґарети гроші платити. А фабрика вислала ще 12.8 мільйона своїх цурупалків.

БЕЗ КОМЕНТАРЯ

У „Радянській Україні" з 18-го листопада ц. р. вміщено велике фото, а під ним підпис: „Цими днями в м. Тернополі у сквері по вулиці Червоноармійській ,відкрито пам'ятник великому російському поетові Олександрові Сергійовичу Пушкіну".

ГОЛОСИ В ДИСКУСІЇ

ПРО „НЕОБХІДНІСТЬ САМОКРИТИКИ"

КЛОПІТ ІЗ САМОКРИТИКОЮ

Дуже люблю, коли в будь-якій газеті побачу під наголовком статті заувагу: „Містимо цю статтю в порядку дискусії". Це означає, для пересічного читача, так би сказати „іншуранс" збоку Редакції. Мовляв, стаття, непогана, варто надрукувати, є цікаві думки, — але, щоби хтось, хто думає інакше, не зденервувався і не виступив з братської організації, яка видає газету — краще таки дати цю заувагу: „Порядком дискусії".

Як відомо, не завжди безпечно в нашій пресі вести дискусії, зокрема щонебудь критикувати, а особливо якісь визнані і признані височини. Найбезпечніше це є писати про Хрущова, про совєтський колоніялізм і агресію, і атакувати їх із усієї сили. Тоді маєте спокійний сон і невисоке тиснення крови, а читачі не пишуть вам листів, що, мовляв ,вони є з 1467-го Відділу і вони самі читали „як стояло в газеті", і щоби краще того не писати, бо на наступній конвенції ми своє слово скажемо. А кому треба клопоту?

Різні речі сказав в своїй статті Л. О. Ортинський: і про те, чому нас не люблять, і про те, як ми самі себе обманюємо, як творимо штучні величини, як презентуємо нашій молоді не живих, нормальних людей, але якихось неіснуючих титанів, забронзовані фіґури, які являються комасацією всіх можливих чеснот; іронізував трохи про те, як нам здається, що наші мистецькі чи літературні твори лише внаслідок „саботажу ворогів" не дістаються на світове форум, як ми творимо „національну мітологію", вартість якої навіть для її творців часто сумнівна і т. п.

Я особисто не у всьому погоджуюся з колеґою Ортинським (що зрештою трапляється нам досить часто). Як звичайно, мені здається, що правда лежить посередині. Варто би нераз піддати себе самих критиці і поглянути на всі прояви національного чи політичного, чи навіть мистецького чи іншого життя, крізь критичні окуляри — але при тому не варто йти задалеко. Фактом є, що хоч може нема, скажім, зорганізованого „ворожого саботажу" проти нашої літератури (і автор статті і я, і всі інші знають про що йдеться) — то всетаки важко нашому мистецтву просунутися там на світовий форум, де легше йде авторам „Ексодусу" і „Мерджорі Морґенстерн". На це є нераз навіть і зовсім конкретні докази.

А що ми забронзовуємо наших героїв, творимо нашу національну „мітологію", вартість якої, як пише автор — навіть для її творців часто сумнівна? Передусім, це не лише наша спеціяльність — а по-друге, наше покоління також кормили нераз „бляхою". А, як показалося, це нам зовсім не зашкодило і ми про вартість справ переконалися, як каже американець — „гард вей". При чому це зовсім не послаблює в „паціенті" ідеологічного стрижня справ, навіть, якщо побачите, що герой є лише звичайною людиною і що в жилах його не пливе якась інша кров ніж наша — що, зрештою — йому зовсім не перешкоджає бути героєм.

„Бляшана" частина національної „мітології", мені здається, є для певного рода публіки і вона так потрібна, як сенсаційні наголовки в „жовтій" пресі. Частина публіки не читає і так нічого іншого.

А що нашій молоді презентується картини якихось „неіснуючих титанів", підносяться забронзовані фіґури — це теж не лихо. По-перше, для частини молоді і це потрібне — (в певному віці), — а подруге — молодь наша вже має вироблений критичний погляд на багато речей і в міру цього, як вона доростає, цей критичний погляд поглиблюється, хоч образ героя не заникає. Він лише зміняється. Найбільшу приємність зробив мені недавно мій син, заявляючи в дискусії — (так, вони навіть дискутують ці сільканадцятирічні) — що він тоді зрозумів Шевченка і те, що поет писав, — відколи учителька в клясі почала з ним говорити про приватне життя поета і його трагічні переживання, і коли вони про це приватне життя великої людини дискутували. А взагалі, мені здається, що наша молодь — в міру того як вона дозріває — виробляє в собі щораз більше почуття і то так у відношенні до себе самих, як до індивідуальностей, як і до цілої спільноти, якої вона є частиною.

Волів би я, щоби колеґа Ортинський не мав рації.

Олег Лисяк

На мою скромну гадку стаття д-ра Л. О. Ортинського: „Необхідність самокритики" в 227-му числі „Свободи" перехиляє порушену проблему в другий бік, тобто, переходить границю самокритики до самопониження. Місцями стаття робить враження саркастичної гуморески. Ось, для прикладу, — характеристика процесу приєднування приятелів українській визвольній справі, або згадки про відсилання нашого читача до текстів святочних промов виголошуваних на академіях а відтак поміщуваних в пресі, недопущування нашої літератури на світовий книжковий ринок і т. п.

А тепер частина читачів названої статті поставить собі приблизно таке питання: Якщо в нас справді в такий спосіб приєднується приятелів нашій визвольній справі, то чому ж наша преса, якій такі речі повинні бути відомі, досі толерує їх, а вкінці ще й відкриває публічну дискусію на цю тему. І друге питання: Чи літературні твори Шевченка, Франка, Лесі Українки та інших визначних українських письменників є справді добрими, бо їх також не допущено на світовий книжковий ринок? А дальше, чому в нашій пресі друкується ті фантастичні промови, виголошувані на святочних академіях, в яких „підфарбовується" нашу історію і недавнє минуле?

Багато читачів „Свободи" таки не вгадає, котрому то навіть ... діялась кривда, заподі-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ф. Лукіянович

ШАХРУВАННЯ В АМЕРИКАНСЬКИХ ШКОЛАХ

Ми привикли вже до того, що час-від-часу вибухають у ЗДА різного роду скандали, що, залежно від висоти суми та розголосу, дістають марку льокального або державного маштабу. До льокальних скандалів зараховуємо такі, як, наприклад, пригоду з Пірсом, посадником міста Кемден, що зробив облаву на „ґемблерів" стейтовою поліцією тому, що міська була у змові з ними, внаслідок чого звільнено начальника і заступника міської поліції, але потім повітова рада — з німецти кажуть — обстригла посадника з екзекутивних прав і справа опинилася в суді. Також весною, коли мутні води Саквегени залляли і затопили 13 робітників у шахті, то виказалось, що Ліпі, голова льокалю профспілки, був рівночасно співвласником тієї шахти. Або у Шикаґо, де поліція обкрадала склепи і заложила власний магазин.

Із афер державного калібру згадаємо три голосні справи, як ось недавня у телевізії з режисурою готових відповідей на загадкові видовища (Чарлз Ван Дорен і 19 інших), широко розповсюднена сітка „пейоли" у радіо та зловживання фондів проти поліо Фундації Сестри Кені. Спільним знаменником таких і подібних випадків це нестійкість морально - етичних професійних засад.

Але яєчка того черв'яка, що точить моральний організм, знесені значно раніше у юних роках шкільного та родинного середовища. Шахрування у середніх та зокрема у вищих школах стало таким розповсюдженим явищем, що викликало занепокоєння шкільних та поважних громадських чинників. А саму проблему слід розглядати під кутом моральним та професійної підготови.

Шахрування — це річ давня; практикував її і автор цих рядків, як і багато читачів, що підсміхнуться, читаючи цю статтю. Справа в тому, що ті відписування з шахрайки чи книжки були раньше рідкими випадками, відносились тільки до деяких предметів, а в загальному багато не допомагали, бо як не здав усного іспиту, то й так не проліз. В додатку, шахрування відносилось майже виключно до гімназії.

Інакше в американських школах. Тут у великому числі середніх як і високих шкіл з багатьох предметів одинока критерія оцінки — це письмова праця. Крізь сито усних питань не проціджують. Крім цього, саме формулювання питань — відповісти так чи ні — сприяє шахруванню, бо не вимагає знання взаємовідношення елементів предмету та логічної арґументації.

Ю. Гілберт, голова товариства тієї ж назви, що займається дослідом проблем молоді, перевів опитування 953-ох середньошкільників з цілої Америки, ставлячи їм десять запитів. І ось вислід: 8% знають таких учнів, що платили за писання задач; 2% не відповіли, 89-ом нічого не відомо; 25 знають випадки, коли хтось інший написав або здавав за когось; 76 не одобрюють такого стану; 19 є невтральними, а 3 є за тим; 12 твердять, що шахрування переважає у їхніх клясах; 27 твердять, що воно практикується зчаста а 57 думає, що це явище трапляється доривочно.

Як викорінити шахрування? На думку самих учнів, це було б знесення іспитів, запровадження кодексу чести, покарання, кращий нагляд, впровадження усних здавок та ширше розміщення учнів.

Які причини доводять до шахрування? Одні твердять, що бажання здобути кращі оцінки, другі — що лінивство, треті, що це залежить від учителя, інші — що завинила відсутність морального стрижня.

Оцінкою шахрувань на університетах займається проф. Джон Вілсон, з власних спостережень та покликаючись на працю проф. Филипа Джекоба з університету Пенсилвенії. Свої завваги він висловив у статті під заголовком: „Змінні вартості у коледжах".

Абстрагуючи від агенцій, що за невисоку ціну пішлють „заступника", який напише чи здасть усно, шахрування можна склясифікувати на індивідуальне, що починається від звичайної плаґіятури друкованих вже праць, до відписання з шахрайки, із записок на маншетах, запальничках, сірниках, підв'язках, ногах і

(Закінчення на стор. 4-ій)

Загальні Збори Асоціяції Української Католицької Преси в Филаделфії

22 жовтня відбулися у Филаделфії, Па., треті Загальні Збори Асоціяції Української Католицької Преси (АУКП), що об'єднує у своїх рядах 80 українських католицьких журналістів і письменників, у тому числі 14 українських католицьких видавництв у ЗДА, Канаді, Південній Америці, Західній Европі і Австралії.

Після св. Божественної Літургії в Катедральному Храмі в намірення АУКП, голова уступаючої Головної Управи АУКП д-р Л. Мидловський, в год. 10.30 перед полуднем, в Пластовому Домі відкрив Загальні Збори. Привітав приявних на Зборах, а зокрема привітав представників наших Владик: о. М. Харину, як представника ВПреосв. Митрополита Кир Константина, д-ра В. Ленцика, як представника Преосв. Єпископа Кир Амврозія, о. д-ра І. Нагаєвського, як представника Преосв. Єпископа Кир Івана в Австралії, о. д-ра М. Соловія, ЧСВВ, як представника Преосв. Кир Йосипа у Бразилії і як представника всіх Видавництв Чина св. Василія Великого.

Загальними Зборами керувала вибрана президія: д-р Г. Лужницький (предсідник), о. д-р М. Соловій, ЧСВВ (заст. предсідника), мґр І. Скочиляс і мґр І. Головінський (секретарі). За цим представники Владик прочитали привіти від своїх Архиєреїв, а теж від себе сказали слово. Опісля секретар ГУ АУКП ред. М. Вайда прочитав письмові привіти тих Владик, які не мали своїх представників на зборах.

По звітах уступаючої Головної Управи АУКП голови д-ра Л. Мидловського, його заступника ред. В. Качмара, секретаря М. Вайди, фінансового референта мґр-а І. Головінського, референта професійної освіти ред. М. Пасіки і голови контрольної Комісії д-ра Л. Лужницького в дискусії висловлено признання за працю. Асоціяція Української Католицької Преси скріпилася престижево, здобула авторитет перед українським загалом і перед чужинцями, зросла організаційно та в напрямі зовнішніх зв'язків, стаючи членом Міжнародної Католицької Унії в Парижі, де на всіх засіданнях з успіхом заступає ГУ АУКП представник проф. д-р В. Янів.

В дискусії над звітами та про плян дальшої діяльности говорили: о. М. Харина, о. д-р Б. Липський (з Торонта), о. д-р І. Нагаєвський, о. д-р М. Соловій, ЧСВВ, о. радник В. Головінський, д-р Ленцик, ред. „Поступу" Р. Данилевич, д-р П. Ісаїв, д-р Л. Мидловський, ред. щоденника „Америка" Є. Зиблікевич, ред. В. Качмар, ред. М. Вайда, мґр І. Головінський і мґр І. Скочиляс.

Мандатова комісія проголосила, що в Загальних Зборах АУКП заступлено 48 умандатованих голосів, у тому числі 13 правних членів.

Число членів з 50 зросло на 80. Приєднано 13 правних членів, яких в час других Загальних Зборів взагалі не було. Між членами АУКП маємо 2-х наших Владик: ВПреосв. Митрополита Кир Максима, який в 1951 р. належав до ініціятивного Комітету і багато причинився до заснування АУКП і Преосв. Кир Плятона. 3 листопада Ватиканське радіо повідомило, що Святіший Отець найменував Екзархом Українців Католиків у Франції о. проф. д-ра В. Маланчука, ЧНІ, який є нашим членом а на III-их Загальних Зборах був вибраний до Головної Управи АУКП.

Члени АУКП перебувають у ЗДА, Канаді, Південній Америці (Арґентина і Бразилія), Західній Европі та Австралії. ГУ АУКП має своїх представників у Римі, Бельгії, Австрії, Швайцарії, Франції, Західній Німеччині, Англії, Еспанії, Бразилії, Арґентині і в Австралії.

За час минулої трилітньої каденції ГУ АУКП приступила до видавання „Обіжного Листа" для своїх членів, а також „Вістей АУКП" для опублікування в українській пресі, щопівроку. Приступила до видавання членських леґітимацій англійською, французькою, німецькою і еспанською мовами. Засновано бібліотеку АУКП, де вже є фахові книжки з ділянки журналістики. Проголошено Літературний Конкурс на повість про С. Б. Митрополита А. Шептицького, який вже має основу, на якій буде можна довести його до закінчення. ГУ АУКП заініціювала відзначення 150-ліття уродин о. М. Шашкевича. Під впливом ГУ АУКП появився солідний твір німецькою мовою про св. Свщм. Йосафата. З ініціятиви ГУ АУКП появилися рецензії на Червону Книгу про переслідувану Церкву, що вийшла в сімох мовах, в якій Терплячу Церкву в Україні згадано рівнорядно з іншими, а теж вичерпно з'ясовано її положення. Далі з ініціятиви ГУ АУКП появилися статті на тему Патріярхату в Українській Церкві. Виготовлено для АУКП знак-емблему. З успіхом продовжується акція проти московсько - комуністичного переслідування релігії і Церкви в Україні. З приводу 15-ліття ув'язнення Владик ГУ АУКП розіслала відповідний заклик до всіх українських редакцій. Відзначено 150-ліття появи „Русалки Дністрової", та ювілей 30-ліття Архиєрейських Свячень ВПреосв. Архиєпископа Кир І. Бучка. Успішно співпрацьовано з президентом Українського Християнського Руху проф. д-ром В. Яновим.

АУКП стала рівноправним членом Міжнародної Унії Католицької Преси з осідком у Парижі, до Проводу якої у липні ц. р. перевибрано представника АУКП д-ра В. Янова на дальших три роки. На основі приналежности до Міжнародної Унії Католицької Преси АУКП зареєстрована в окремому Довіднику преси, фільму, радія і телевізії, як одиноку українську організацію, в цьому офіціяльному виданні ЮНЕСКО. ГУ АУКП нав'язала зв'язок з Конференцією Міжнародних Католицьких Організацій у Фрібурґу, Швайцарія, в органі якої заведена окрема рубрика про Україну французькою мовою, куди ГУ АУКП посилає різні матеріяли. Нав'язаний тісний контакт з Союзом Католицьких публіцистів в Австрії, який просив вислати молодих українських журналістів на літні семінарі. ГУ АУКП має зв'язок з керівником щорічних Конґресів „Церква в потребі" у Західній Німеччині, з о. монс. д-ром А. Кіндерманом. Йдуть листування з видавництвом Гердера у Фрайбурґу, щоб у підготованому новому виданні Католицької Енциклопедії гасла про Україну були правильно опрацьовані. Крім цього члени АУКП брали активну участь у річних Конвенціях Американської Асоціяції Католицької Преси. Порушувано справу церковної і півцерковної закарпатської греко-католицької преси, яка й далі ворожо наставлена до всього українського. Відбулися перші наради з молодими студентами, які цікавляться журналістикою.

На слідуючі три роки вибрана така нова Головна Управа Асоціяції Української Католицької Преси з осідком у Филаделфії, Па., ЗДА:

Голова — д-р Л. Мидловський, заступник голови — д-р Г. Лужницький; члени Управи: о. протоігумен В. Маланчук, ЧНІ (Канада), о. д-р М. Соловій, ЧСВВ, ред. М. Вайда, мґр І. Головінський, ред. О. Мох (Канада), д-р В. Янів (Париж) і ред. М. Пасіка. Контрольна Комісія: ред. В. Качмар, ред. д-р П. Ісаїв і д-р А. Базилевич. Товариський Суд: о. д-р І. Нагаєвський, ред. Б. Кравців і проф. В. Лев.

Микола Вайда

Петро Марченко

МИСТЕЦЬКІ ВІДНОВЛЕННЯ

(Виступ О. Гердан - Заклинської в Ню Йорку)

29-го жовтня 1960 р. в Ню Йорку на Літературно - Мистецькім Ярмарку Літературно-Мистецького Клюбу виступила визначна репрезентантка сучасного українського мистецтва танку Оленка Гердан-Заклинська з артистичним виконанням двох своїх власних танкових креацій „Циганське кохання" і „Шумка" — український міт. Її креації в композиціях і мистецьких переведеннях є водночас і зміненими рекреаціями. В них маестро підносить своє танкове, сценічно - творче виконання на неперевершений мистецький рівень. В них не тільки створена суцільність образової, ритмічної танкової динаміки, але й витворена ілюзія співу й музики.

Сольо - танок „Циганське кохання" — це епіка здраматизованої лірики кохання, реалістична романтика без сантиментальности, власна танкова креація мисткині Оленки Гердан - Заклинської. В танку артистично передано мистецтво чару й зваби здраматизованого темпераментного кохання циганки.

Природну сутність циганського кохання вона передала в танку з яскравістю і з додержанням традиції українського танкового кроку. Традиція полягає в його специфічному, природному, виразно повному танковому натискові. То зрозуміло без пояснень. Цигани, у своїй резистентній окремішності, психологічно несвідомо вбирають до себе і подихи природи; і народну культуру країни свого мандрівного перебування.

О. Гердан - Заклинська у танку „Циганське кохання" вогняно, пристрасно виявляє вибранцеві серця безмежне кохання і, з неменшою вибуховістю, відштовхує від себе його суперника. Образно в танку передано і чуттьово вразливе застосування циган до змін вітру з теплого на холодний і з холодного на теплий, яким цигани підлягають при їх постійних мандруваннях. Мисткиня Гердан-Заклинська зуміла по-мистецьки змалювати не тільки палке кохання циганки в суперництві двох претендентів на її серце, але й по-мистецькому образово влити в кохання динаміку контрастових змін.

„Шумка" — український міт — музика М. Завадського, одна з коронних, мистецьких танкових креацій Оленки Гердан-Заклинської у її власнім сценічнім, танковім виконанні, відновлена в новій постановці. Сам міт „Шумка" втрачений, як і вся українська мітологія забута, але уособлені в нім дієві сили, знаявлені в українських народних, мітологічних танках і піснях, названих „Шумкою" та тепер, у неуособленій активній динаміці природи, є вічні. В танку „Шумка" краса, чар української природи та настрої, викликані нею, зображені опукло й повністю по - мистецькому.

Маестро у своїй танковій креації створила „Шумку"-міт у початку літа. Його сила Літень, у своїм краснім, літнім убранні, що символізує природу, настрої і красу літа, із заквітчаною головою в легкому танковому ритмі та в пластично ритмічних рухах з'являється посеред квітучої природи, і відразу розвиває свої акції. Захоплено й зачудовано схиляється над пахучими квітами, ароматно запашними травами, простягуючи над ними свої руки. Своїми надприродними чарами створює диво. На долоні її незримо кладуться живі квіти, елементи творчої енергії літа. Вона замріяно — ніжно вдихує в них свою магічну силу. Здивована та з'афектована власним витвореним дивом, Літень у невимовній радості і надхненні в танковій спіралі широком розмахом рук розкинула довкола магічні квіти: „Чарую. Кругом розвіваю свої чари. Не вимагаю повернення, бо вони сто разів розмножаться і зростуть у творчості літа". Миттю по розкиданні квітів спонтанно підвелася „Шумка". Загомоніли пошумом садки, гаї і ліси, зашуміли, задзвеніли земні води, переголосним відгомоном шуму котилися хвилі по збіжжових ланах. Симфонія шумів і мелодія співів зливалися в одну виразову співзвучність. Далекі в синяві гори, запорошені сонячним промінням, задивлено, нетерпляче чекали припливів хвиль „Шумки" до них. Все це віддзеркалювалося у чарівній виразовості танкового ритму і в ритмічній пластиці.

Оленка Гердан у танку „Шумка"

Темпо танку жваво прискорилося. В музично-танкових і співних контрастах „Шумка" облітувала природу й легенько обвівала її дотикальним теплом свого палкого, щирого серця. Танечниця в пластичних рухах і повним своїм виразом керує вітром, то відкриває, то зачиняє горішні брами атмосфери, навперемінку посилає на землю дощ і сонячне світло, щоб якнайкраще забезпечити розквіт, ріст і дозрівання. Зводить блискавиці на землю. Громи відгукуються в симфонічній рокітній музиці.

Оленка Гердан-Заклинська виказала глибоке розуміння духу та ідеї української мітології. Основні риси переведення танку „Шумка": красне мистецьке виконання, повність втілення і виявлення колишньої дійсности „Шумки"-міту так, як уявляв її в прадавньому минулому український нарід; ритмічно - танкові і ритмічно - пластичні виображення, мистецько творче вміння в застосованих модерних мистецьких метод, радісні почування в симфонії й мелодії початку літа.

Гердан - Заклинська створила епіку в креації „Циганське кохання" і епос у креації „Шумка" — український міт.

Танкові креації „Циганське кохання" і „Шумка" вона вже перепроваджувала на своїх мистецьких імпрезах в українських осередках. Але жадна нова імпреза не була репродукцією попередніх. Вона перетворно відрізнялася від них. Завжди було щось нове, нова творчість. Так було і в Ню Йорку 29-го жовтня ц. р.

З наших буднів

„ДІТИ — ДІТЯМ"

Збіркова акція „Діти — Дітям", зорганізована нашими невтомними панями з Жіночої Допомогової Організації ім. Ольги Басараб, з року на рік набирає ширшого розмаху, добивається кращих успіхів. На другий рік Організація святкуватиме своє 10-річчя, отже матимем ще одного ювілята. Початкова ідея була така, щоб самі наші діточки щороку, перед Різдвом Христовим, збирали пожертви на допомогу українським дітям, що залишились в Европі. І треба сказати, що тутешня дітвора з великим запалом включилася в цю акцію, але ж, звичайна річ, їхні центики, чи навіть „квотри" не вистачали там, де треба було тисячів долярів. Тоді прийшли дітям з підмогою їхні мами і тати, тьоті і бабусі, далі прискочили наші фірми, бизнесмени, і так поволі акція прибрала громадський характер.

В минулому році збірка дала понад 2,000 долярів, які розділено в цілому поміж найбідніших дітей залишенців у Німеччині і в Австрії, дещо пішло за куртину — до Польщі й Югославії, а навіть в Сибір неісходиму. В цьому сезоні п-ні Стефанія Бартко, душа і мотор тієї акції, сподівається ще кращого жнива, а це тому, що й деякі американські фірми зробили гарний початок, скріпивши акцію доволі пристойними чеками... При цьому п-ні Стефанія сама стукає і мене просить постукати до стола — „на вроки!"

Постукати, то воно можна, це легка річ, але достукатись до людських сердець, чи до їх дверей, не раз доволі важко. Та коли скажете, що тут ідеться про допомогу бідним дітям, тоді, звичайно, і тверді серця розщедрюються, м'якнуть, як віск... І от, не раз, дивуєшся, аж у голову заходиш — чому воно так є на Божому світі: чому чужі люди допомагають нашим дітям, а свої ж таки батьки так важко деколи їх кривдять?

Вибачте! Може це питання не належить до нинішньої теми, може взагалі не варто було його „зачіпати" з такої нагоди, як акція „Діти — Дітям". Але важко мовчати там, де дітям діється кривда. А діється ця кривда не в таборах залишенців, не за залізною куртиною, а тут, в Америці, в країні щастя й добробуту! Якраз це щастя і цей добробут вдарили деяким нашим людям на голову... Часто, на жаль, чуєте тепер, що такі то Панство „розходяться", а такі то розійшлися, а ці хочуть брати розвід... А що ж буде з дітьми? — питаєте. — Ну, дітьми, відай, поділяться, — чуєте відповідь. Або: діти залишаться при ній... Чи при ньому.

Питаєшся сам себе, „голову схопивши в руки", що ж це таке діється з нашими людьми?.. Не зламала їх воєнна хуртовина, нужда, голод, табори, концентраки, не розділили їх вогонь, ні вода, НКВД, ні Ґештапо, аж мусіли приїхати сюди, до Америки, щоб тут прийшов їм дур на голову, щоб тут власними руками руйнували своє власне родинне щастя і щастя своїх дітей.

Чи є на це якась рада?.. Може б так якась допомогова організація, чи інша харитативна служба зорганізувала рятувальну акцію під кличем „Батьки - Батькам?" Гадаю, що був би це дуже гарний подарунок від св. Миколая для деяких наших дітей...

Ікер

Листопадова маніфестація в Клівленді

Українські Злучені Організації, Відділ УКК в Клівленді, з нагоди 42-их роковин Листопадового Зриву проголошення незалежности Західньої України в дні першого листопада 1918 р., та для заманіфестування нашої постави до імперіялістичних резолюцій цьогорічного Конґресу Польонії в ЗДА, якими вона відновлює загарбницькі наміри до західньоукраїнських земель, — влаштував 20-го листопада у великій залі українського Народного Дому українську всенародну Листопадову Маніфестацію, яку започатковано співом американського гимну у виконанні співачки п-ни О. Іващенко з фортепіяновим супроводом проф. Ю. Яремкевича.

Імпрезу відкрив голова УЗО мец. О. Малицький. Святочну промову виголосив відомий публіцист інж. Дмитро Андрієвський, який подав перебіг подій 1919 р. та представив сучасне положення українського народу під московською окупацією та потребу скликання Світового Конґресу українців, при чому закінчив закликом до солідарности та згоди всіх угруповань.

Після доповіді слухачі рясними оплесками схвалили прочитані дир. М. Бігуном наступні резолюції:

Ми, українці м. Клівленду зібрані на Листопадовій Маніфестації 20 листопада 1960 року, вислухавши доповіді п. Дм. Андрієвського про сучасний стан міжнародної політики, про положення на рідних землях і про відносини серед українців вільного світу присднуємось до думок доповідача і стверджуємо, що:

1. Хід світових подій, а зокрема антиколоніяльний рух, створює нові, більш сприятливі умовини для висвітлення справи України перед чужинним світом. А тому українська еміґрація повинна вказати належним способом на вагу України в боротьбі між комуністичним Сходом і волелюбним Заходом, а водночас протиставитись всяким змаганням привернути державні кордони на Сході Европи 1939 р.

2. Українська еміґрація перед лицем чергового наступу Москви на Україну повинна засвідчити одностайно і урочисто, що вона душею і тілом з українським народом який на рідних землях далі бореться за своє право і свободу та засвідчить, що вона поборює і поборюватиме всякі спроби зневажити наслідки Листопадового Зриву, який започаткував об'єднання українських земель в Українській Самостійній Соборній Державі.

3. Зовнішні і внутрішні обставини по II-ій світовій війні приянють злагідненню внутрішньо - політичних відносин серед української еміґрації та ставленню суцільного українського національного фронту перед ворожими силами і чужинним світом.

Ці чергові завдання українських патріотів на чужині можуть бути доконані найскорше і найповніше шляхом здійснення ідеї Світового конґресу Вільних Українців, піднесеної Конґресом Канади в липні 1959 р. А тому зібрані вітають постанову Конференції ПАУК з жовтня цього року про скликання Конґресу восени 1961 р. в Ню Йорку та закликають українців вільного світу підтримати всіми силами заходи Підготовчого Комітету для скликання Світового Конґресу Вільних Українців.

Рясні оплески заслужено одержав відомий українському громадянству Клівленду чоловічий хор „Дніпро" під мистецьким керівництвом Євгена Садовського, що виконав ряд стрілецьких пісень.

Листопадову Маніфестацію закінчено відспіванням хором „Дніпро" та присутніми українського національного гимну.

Річна конференція Ліґи для Визволення Народів СССР

(Паризький Бльок)

В днях від 30 жовтня до 2 листопада ц. р. у Мюнхені відбулася чергова річна конференція Ліґи для Визволення Народів СССР (Паризького Бльоку). На конференції, в якій взяло участь понад п'ятдесят делеґатів (деякі прибули з Туреччини, Франції тощо), головував представник Північного Кавказу Алі Хан Кантемір, а його заступником був член української делеґації проф. О. Юрченко. Конференція, вислухавши звіт уступаючої Президії Ліґи, зокрема її голови Президента М. Абрамчика, провела вичерпні дискусії над нинішнім міжнародним становищем та внутрішніми завданнями Бльоку. Прийнято важливі резолюції (загально - політичного та внутрішнього характеру), зміст яких буде оголошений пізніше.

Українська делеґація на конференції, крім голови ВО М. Лівицького, складалася з таких осіб: пп. інж. Ф. Піґідо, проф. О. Юрченко, проф. Є. Гловінський, інж. Ф. Гасенко та В. Міняйло. Представники української делеґації брали живу участь у дискусіях і її внески зустрічалися з апробатою учасників конференції. Між іншим, конференція прийняла внесок української делеґації поставити запитання Американському Комітетові Визволення, чи він згоден співпрацювати з Паризьким Бльоком на базі резолюції Конґресу ЗДА про Тиждень Поневолених Народів, себто на базі права наших народів на відновлення їх незалежних держав. До комісії, яка виробляла резолюції, конференція обрала, крім пп. Абрамчика і Ціцадзе, голову української делеґації, М. Лівицького.

Вирішено залишити Президію Бльоку в старому складі з заміною лише померлого члена Президії п. Тер Тамасіяна. Таким чином до Президії входять: пп. М. Абрамчик (голова), Алі Хан Кантемір, Н. Ціцадзе і Самуліян. Крім того, на пропозицію грузинської делеґації, конференція обрала до складу Президії голову ВО УНРади М. Лівицького. Це місце є, однак, лише зарезервоване за українським представником, бо М. Лівицький покищо не прийняв цього вибору, вважаючи, що з огляду на дещо окреме становище, яке займає Виконавчий Орган УНРади в справі Американського Комітету Визволення, до вияснення ситуації українському представникові зручніше не входити до складу Президії.

(Українське Інформативне Бюро)

● **Часописи** пригадують, що Абрагам Лінкольн в 1860-му р. прийшов до виборчого льокалю, де публічно подер ту частину виборчої картки, де був надрукований кандидат на президента, бо він не хотів сам на себе голосувати, бувши тоді президентським кандидатом.

ПРО „НЕОБХІДНІСТЬ САМОКРИТИКИ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

[illegible] нашим народом. Чи оборонний відрух покривдженого [illegible] автор уважає за гноблення або переслідування, яке доконував наш нарід над окупантом, або його вислужниками? А мені здається, що тепер не варто добровільно приймати такого ярлика тільки на те, щоб подобатися якійсь групі людей.

Так, нам потрібна критика, але не така, як автора названої статті, в якій він із спорадичних випадків виводить узагальнювання. Таки не вартує розводитись над висловом „відомих" громадян, котрі вірять в любов у політиці.

Автор порушив декілька справ, які не надаються для дискусії ширшого загалу, бо радше повинні бути узгіднені у вужчому колі кваліфікованих людей. Декілька арґументів зі статті „Необхідність самокритики" плюс відповідна інтерпретація, можуть зробити добру прислугу нашим історичним ворогам, яких ми таки маємо. Деякі думки автора можуть зовсім зневірити тих наших людей в Україні, котрі ще надіються якоїсь допомоги від української політичної еміґрації. А тут з названої статті виходить, що поважна частина тієї еміґрації живе фантазією та вірить в платонічну любов у політиці. Автор наче намагається ідеалізувати речі, які не тільки в нас, українців, але також в інших народів не є ідеальними.

Шкода, що автор у своїх критичних заввагах також не вибрав золотої середини, а попав в скрайність.

К. Крупський

Денвер, 9-го грудня 1960 р.

ВІДВАЖНО, АЛЕ ЗА РІЗКО

... Відважна, хоч може трохи за різко поставлена стаття п. Ортинського: „Необхідність самокритики". Відчуваю брак спокійних і речевих аналіз нашої внутрішньої „кухні",...

Ф. Лукіянович

Филаделфія, грудень 1960

Успіх Конрада Супруновича

У вересні цього року Конрад Супрунович успішно захистив дисертацію на доктора філософії з математики, як головного предмету, і з фізики, як другорядного предмету в університеті Небраски, Лінкольн, Небраска.

Назва дисертації — „Діяграма нормальних форм і їхнє приміщення в теорії моделів".

На другий день по отриманні звання доктора д-р Супрунович і його сім'я виїхали з Лінкольну до Айдаго. Він має посаду асистента професора математики при університеті Айдаго.

По прибутті до Америки професор Супрунович, незважаючи на тяжкі початки, працював багато над студіями і встиг отримати три наукові ступні: бакалявреат, маґістерство і докторат. Він працював і як інструктор при університетах Небраски і Північної Дакоти.

Професор д-р Супрунович є членом також наукових Товариств: Американське Математичне Товариство, Математичне Товариство Америки, Сіґма Кеі та Пі Мі Ипсільон.

Вітаємо нашого земляка з надзвичайним в науці успіхом.

А. Н.

НОВА СЕСІЯ У. Н. РАДИ ВІДБУДЕТЬСЯ В ЛЮТОМУ 1961 Р.

Мюнхен. — За Бюлетеном Українського Інформаційного Бюра з 9 грудня ц. м., нова сесія Української Національної Ради відбудеться, мабуть, в лютому 1961 р. За причину пересунення первісно плянованого терміну сесії подається повідомлення від д-ра Степана Витвицького з Ню Йорку, президента У.Н.Р. в екзилі, що він не зможе прибути до Европи перед січнем 1961 р., після чого відбудуться необхідні передсесійні наради.

● **В Шенол, Іллиной,** 15-річна учениця Марґарет Клірі переходила залізничні рейки, але нагло рушив поїзд, і вона впала між рейки та щасливо там лежала, поки понад нею не переїхав поїзд із 30 тягаровими возами, не пошкодивши її.

До українського патріотичного громадянства

ВІД УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ

Тільки той народ, що шанує, **знає й любить** та зберігає **пам'ятки** свого славного **минулого та цінить** скарби **своєї культури** і історії, є гідний **свого імени**. Тільки такого **народу молоде** покоління **знатиме про** походження і **гордитиметься** приналежністю **до своєї нації** і від неї **не відцурається.**

Може ні одна нація з всіх **тих, що нині** поневолені і обрабовані **Москвою**, не потребує **мати таке** огнище культури, **як національний** музей, — **як наша**, — триста років **уярмлена** і всіма ворогами **заперечена** в її існуванні, **Мати-Україна!**

Наш Національний Музей **— це культурна** амбасада в **чужому світі**. Він незаперечними, **видимими** фактами-експонатами доказує і демонструє **чужому** світові, що **ми є окрема**, самостійна нація з своїм преславним державним минулим, з своєю окремою, самобутною культурою.

Музей — це скарби **тих** історичних пам'яток **та взірців** матеріяльної і духової культури, **що стають джерелами** незабування, а **життя й розвитку** нашої культурно-національної **свідомости для тих**, хто ті скарби оглядає, їх студіює і в них дістає творче надхнення.

Музей — це скарбниця тих **вічних** багатств нашого національного „Я", з якої, як з цілющого джерела, **тече** живо**творча вода**, **утримує** нас від національної **смерти** і вдихає в нас віру у вічність непоборного життя нашої нації.

Коли б не було **музеїв**, то скільки б цінних речей і доказів про наше національне існування, про нашу історію й культуру марно й мертво, без доцільного використання перебувало б у приватних сховищах, поступово нищилось би без фахової консервації від зубів часу, губилось би при переміщеннях власників та пропадало б безслідно по смерті поодиноких людей!

Ось, яке значення та для чого **нам** потрібне існування Українського Національного Музею, як свідка минулого нашої нації.

І гордістю української спільноти в Північній Америці є те явище, що тут за останні роки так широко розвивається рух музейництва. Одним із щасливих по своїх результатах прикладом того руху є Український Національний Музей в Шикаґо. Тут вже зібрано багато експонатів великої вартости, і шикаґовське українське громадянство може хвалитися цією загально-національною інституцією.

Але цей музей ще не переборов всіх труднощів організаційного і фінансового характеру, що є такі питомі і невідступні для всякої культурно-громадської, незарібкової організації, що розвивається на еміґрації.

Мало того. Музей не прикликав ще до себе глибшого й широкого заінтересовання, бодай, найближчої до нього шикаґовської нашої громади. А хто ж, як не вона мала б бути найактивнішим опікуном дальшого забезпечення існування цієї дуже вартісної установи та мати моральний обов'язок бути заінтересованим в організаційному веденню цієї установи, знати її стан та пекучі потреби...

Отже, Український Національний Музей має стати предметом живішого заінтересування і організованої опіки ширших кіл українського суспільства в особі українських допомогових установ і взагалі українських організацій в аспекті їхньої загально-національної, найвищої і спільної мети їхнього існування: визволення України і відновлення її суверенної соборної держави. Бо ж музей є й має бути всеукраїнською національною установою.

Тому, до чести провідних верхів українського організованого суспільно-громадського життя належатиме, щоб вони підносили це питання до уваги своїх керівних органів і загалу українців та суґерувати їм глибше зрозуміння і сприятливе відношення та щире й активне заінтересування музейною справою.

Кличемо до всіх українців доброї волі:

Вступайте масово в члени Українського Національного Музею в Шикаґо як персонально так і організованими громадами. (Річна членська вкладка для персональних членів $5).

Декляруйте грошові датки на фонд УНМ і щорічно їх сплачуйте, хоч по 5-10 долярів, а організації — призначайте суми відповідні до своїх достатків.

Присилайте в УНМ як дари або на тимчасове збереження в депозиті: різні українські мистецькі речі, історичні документи, архіви організацій, приватне листування, образи, фотознятки, книжки, летючки й плакати та програми з різних свят і імпрез і все, що характеризує, чи буде колись характеризувати, та буде пам'ятками про українську духову й матеріяльну культуру, відрубність, про життя української нації в минулому і сучасному, про українське життя на еміґрації. Все, що здасться тепер без значення, за 50-100 років буде документальними джерелами.

Робіть це особисто, а де є більше українських патріотів, свідомих великого значення музею, т ртам організуйтесь у гуртки прихильників УНМ, пропаґуйте його ідею та організовано збирайте й присилайте експонати для музею та пожертви.

Цим виконаєте свою велику й високоцінну культурну повинність перед нашою історією боротьби за узнання минулої слави України і за величне майбутнє відродження Української Самостійної Соборної Держави.

Цим ви станете співвласниками цієї загально-національної скарбниці, цієї культурної амбасади української в чужому світі та допоможете музеєві краще виконати його післанництво.

Д-р Мирослав Сімінович, — президент УНМузею,

Інж. Ант. Кущинський — референт інформацій

Ukrainian National Museum
2453 W. Chicago Avenue
Chicago 22, Ill., U.S.A.

Шикаго, 27-го листопада 1960

З Наукових Конференцій УВАН у ЗДА

Пленарна конференція Академії у 30-річчя колективізації на Україні

Пленарну конференцію відкрив генеральний секретар УВАН у ЗДА, Л. Є. Чикаленко, нагадавши, що на осінь 1960 року припадає тридцятиліття колективізації на Україні, що спричинилась до корінних змін в економічній і соціяльній структурі країни.

Доповідь проф. О. З. Архімовича: „Система фальшування даних про загальний збір та врожай зерна в СССР"

Для порівняння даних про врожай зернових культур на території Російської Імперії до революції з характером даних про врожай у період совєтської влади, доповідач коротко схарактеризував дореволюційні дані про врожайність. В той час систематично подавались відомості про врожай по всіх губерніях, про посівні площі, про врожай окремих культур. З цих даних про врожай окремих культур, виводили сумарні дані про загальний збір збіжжя.

В СССР статистика стала зброєю пропаґанди і в ній вживаються різні способи завуалювання і фальшування, як, наприклад: замовчування таких фактів, як неврожай у певних областях, або невдача з якимись заходами, або штучний добір об'єктів для порівняння. Ніколи не подаються дані про врожай по окремих республіках і областях, як подавалися раніше і як подаються тепер у західніх державах. Реґулярно подаються лише дані про посівні площі, але й тут є неточності. Наприклад, для посівної площі в районах цілини уже довго фіґурує та сама цифра, але ж сам Хрущов сказав, що „велика частина площі виявилась непридатною для сільського господарства".

Далі доповідач коротко оглянув основні періоди в історії сільського господарства за совєтської влади, висвітливши, як саме завуальовували і фальшували дані про врожайність в певні періоди. Наприклад, за доби воєнного комунізму, коли в додаток до загальної господарської руїни, сталась посуха на Волзі і в Південній Україні, прийшла допомога з-закордону, переважно з Америки. Тепер цю допомогу цілком замовчують. На початку примусової колективізації запроваджено нову систему обрахунку врожаю — „на корню", або біологічного врожаю. За цим методом, збирали врожай зерна з одного квадратного метра, важили, а тоді перераховували на гектар. До неточности у визначенні ще додаються втрати при збиранні врожаю і обраховані дані різко відрізняються від дійсних. Тим часом, в перші роки колективізації, на підставі цих даних про „біологічний врожай" накладали хлібозаготівлі. Пізніше проти цього методу виступив Хрущов, сказавши: „з біологічного врожаю хліба не спечеш, а спечеш з того, що в амбарах лежить".

Штучно викликаний голод 1932-33 рр. у совєтських джерелах цілком замовчуються.

Проф. Архімович підкреслив, що в усі періоди загальний збір зерна порівнювали з даними про збір 1913 року, що був останнім „нормальним" роком перед війною і революцією. Але цифру загального збору збіжжя в цьому році совєтські джерела увесь час міняють. Наприклад, Велика Радянська Енциклопедія в 1933 році подала 820 міл. центнерів, а в другому виданні дала 801 міл. центнерів. В 1959 році з'явився „Ежегодник народного хозяйства СССР в 1958 г.", де відповідна цифра зменшена на 765 міл. центнерів. Треба мати на увазі, що за даними довоєнної російської статистики ця цифра дорівнювала 924 міл. центнерів. Економісти західнього світу запроваджують певні поправки до совєтських даних про врожайність. За останніми совєтськими даними виходить, що загальний збір в 50-х роках уже досягнув рівня 1913 року. Але коли взяти, що посівні площі збільшились і що населення зросло, то вийде, що по суті на душу населення продукується меншу кількість збіжжя ніж до революції.

Доповідь В. С. Голубничого: „До 30-ліття колективізації на Україні"

Доповідач підніс питання про важливість об'єктивного вивчення колективізації сільського господарства. Досі цього питання докладно не досліджено; ще нема великої емпіричної праці про колективізацію. Сьогоднішня доповідь має вузьку тему: які були причини колективізації.

Спершу большевики мали „ідеальну" програму колективізації, яку пробували насаджувати в перші роки совєтської влади, шляхом організації комун і колективів спільної обробки землі, а також конкретну програму, що вела до зміцнення влади і економічного зміцнення держави.

Далі доповідач висвітлив окремі періоди в історії сільського господарства на Україні за совєтської влади. В період воєнного комунізму, „продрозверстка" зробила селян ворожими до влади. Большевики свідомо почали розкладання села і оголосили „клясову боротьбу" на селі; опираючися на „бідняків", вони поборювали „куркулів". Навівши статистичні дані про комнезами, В. Голубничий висвітлив їх ролю в перші роки совєтської влади і до їх ліквідації в 1931 році. Доповідач розрізняє три групи куркулів: 1. Куркулі, типу змальованого в українській художній літературі (Кропивницький, Коцюбинський, Карпенко-Карий, Мирний), що мали великі господарства ще до революції; 2. Заможні селяни, що виросли в перші роки совєтської влади; 3. „Куркулі" за назвою — звичайні селяни, що ставили спротив колективізації.

Приходячи до влади, Сталін взяв курс на індустріялізацію, для забезпечення якої було потрібне зерно на експорт. З 1927 року пішов наступ на „куркуля", власне на селянство. Очевидно Сталін боявся спротиву збоку селянства і вирішив зломити його. Голубничий навів ряд офіційних совєтських матеріялів, зокрема процитував інструкцію про розкуркулення, що передбачала виселення „куркулів" на північ. Офіційного визначення, хто такий куркуль, не було, це лишалось місцевій владі. Статистичні дані показують, що в 1930 р. на Україні зменшилась кількість дворів, що було наслідком розкуркулення. В 1931 р. з'явився термін — „підкуркульник", потім почали зараховувати до куркулів усіх, хто робив спротив колективізації.

На думку доповідача, колективізація почалась тому, що не було капіталів на продовження розпочатого промислового будівництва. Додатковий капітал можна було здобути лише за рахунок експорту. Селяни продавали лише 20—25% урожаю, до революції на експорт йшло 34% врожаю.

17 листопада 1929 року була постанова пленуму ЦК ВКПб про примусову колективізацію, яка почалась з України. В лютому 1930 року Косіор проголосив, що до кінця року треба закінчити колективізацію, тоді ж була ухвала — „ліквідувати куркуля, як клясу". Голубничий подав загальний огляд перебігу колективізації на Україні, що супроводилась висилкою на північ, заколотами, повстаннями, нападами на активістів.

Він детально зупинився на голоді 1932—33 років, вважаючи, що він стався завдяки підвищеним нормам заготівлі зерна і примусовому вивозові зерна. Він навів твердження ряду західніх економістів, зокрема В. Тимошенка, які в 1933 році писали про надмірний експорт зерна з СССР.

Доповідач згадав про ряд офіційних совєтських документів 1932—34 років, які характеризують відносини у сільському господарстві, як от, закони про заборону збирати колоски, заборону нищити коней, про суди на місці за невиконання заготівель, створення політвідділів при МТС, тощо.

Була різниця в перебігу колективізації на Україні і в Росії, де колективізація проходила м'ягше і повільнішими темпами, про що говорив у своїй доповіді 1956 року В. Тимошенко, який висунув тезу про те, що аграрна і національна політика в СССР були зв'язані. Темпи колективізації в Росії були повільніші.

Після доповіді була дискусія, в якій виступали М. Галій, І. Замша, Н. Король, п. Курдидик, К. Туркало, та інші.

Л. Д.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Д-р Юрій Б. Кістяковський**, спеціяльний дорадник президента Айзенгавера для справ науки і технології відвідав з початком грудня ц. р. Монтреал, де промовляв до членів Хемічного Інституту Канади. У своїй доповіді д-р Кістяковський звернув увагу на конечність участи науковців в державній адміністрації та на важливість дослідної праці в різних спеціяльних ділянках науки, зокрема у мілітарній технології.

● **Доповідь д-ра Ярослава Левицького** п. н. „Нові проблеми кримінального законодавства в УССР й СССР" відбудеться в рямцях наукового засідання Правничо-економічної секції УВАН у ЗДА в суботу дня 17 грудня ц. р. о год. 6.30 веч. в приміщенні Академії при II і ½ Вест 26-а вул. у Ню Йорку.

● **Новозаснований Український Оперовий Ансамбль** під музичним керівництвом композитора Ігоря Соневицького підготовляє оперу М. Аркаса „Катерина", яка буде виставлена впродовж Шевченківського року в Ню Йорку та в інших українських центрах. Опера „Катерина" написана на основі одноіменної поеми Т. Шевченка. В ролі Катерини виступить відома наша співачка М. Лисогір-Полиняк (Сіті Опера в Ню Йорку), в ролі батька Л. Рейнарович, матері — Г. Шерей, Андрія — І. Гош, солдата — І. Самокишин. Режисер С. Крижанівський, балет Р. Петрика.

● **Український Студентський Архів-Музей засновано в Балтіморі** за закликом Центрального Союзу Українського Студентства та українських студентських репрезентацій ЗДА, Канади, Арґентини й Австралії. Студентський Архів-Музей існуватиме при УВАН у ЗДА і його головою буде Осип Зінкевич. Завдання Музею-Архіву — збирати матеріяли до історії українського студентського руху. Для контакту із студентством і громадянством Управа Музею-Архіву почала видавати „Вісті Українського Студентського Архіву-Музею", перше число яких появилося з датою осінь 1960.

● **Д-р Богданна Свистун** закінчила вдруге медицину на Нюйоркському університеті і одержала ступінь доктора дентистики з „лайсенсом" на стейти Ню Йорк і Ню Джерзі. Перший раз закінчила вона свої медичні студії на Мюнхенському університеті, діставши ступінь доктора медицини в 1948 році.

● **Сіккім**, маленьке королівство в Гімалайських горах, загрожене комуно-китайською аґресією, підписало з Індією умову, за якою Індія вишколить і допоможе поставити на ноги сіккімську армію. Зокрема, Індія зобов'язалась прийти Сіккімові з допомогою у випадку загроження його державности. Сіккім має всього 150.000 населення у високих горах.

ШАХРУВАННЯ В АМЕРИКАНСЬКИХ ШКОЛАХ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

т. п. Але є також організоване шахрування, з викраданням підготованих питань при допомозі далековидів, систем дзеркал та подібне.

До правильного шахрування признаються 40 або й більше відсотків студентів великого числа наших університетів. Проф. Е. Уді, заступник університету в Ню Гемпшір твердить, що шахрування стало частиною студентської культури і трактується як самозрозуміла річ.

Причин такого стану є кілька: натиск через сподівання родини та окруження на успіх, першенство у вартості оцінок і дипломів над знанням, лінивство і, врешті, ментальність. „Ти, брате, нав'яжи знайомства, бо це важне, а не книжка", — повчає старший студент початкуючого.

А вина цього стану лежить майже у рівній мірі між студентством з одного боку а професурою і адміністрацією з другого. Університети, якщо б схотіли, могли б вкоротити шахрування без особливого зусилля, бо крім свідомої толеранції та прижмурювання очей в одних, є ще дуже неоднозначне ставлення у других. Наприклад, одні усувають за плягіятуру, інші прощають. А студенти, хоч у великій більшості не одобряють ошуканства, всеж таки активно не протиставляться йому.

Але вже показуються перші ластівки. Університет з Тускалози (Алабама) назначив у весняному семестрі 6-членну комісію, що ствердила широко розповсюджені різні форми шахрування, внаслідок чого ректорат виключив двох, а 86-ох інших покарав від упімнень до дворічного суспендування.

І хоч шахрування широко розповсюджене, то воно не є узагальнене. Є університети, в яких кодекс чести не є марним словом та існує також і стремління до науки. Ще багато залежить, чим славиться університет, чи найбільшим числом студентів і легкими здавками, чи найкращою дружиною футболу, чи академічною строгістю.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

М. Скала-Старицький

ВИСТУП РОМИ ПРИЙМИ У ПАРИЖІ

Коли поминено минулорічні виступи Капелі Бандуристів Китастого-Божика, спорадичні самостійні, або у паризьких оперових театрах, виступи деяких співаків-солістів (М. Скала-Старицький, Іра Маланюк) і Київського Танцювального Ансамблю Вірського, й кількох мистців-малярів (Грищенко, Крук, Борачок, Гніздовський, Гуцалюк, Левицький, Сологуб), — то побачимо, що українське мистецтво, українська культура, мало відомі на міжнародному мистецькому ґрунті в Парижі.

Виступ Роми Прийми із власним, самостійним концертом - речиталем українського танку у новому, модерністичному оформленні й інтерпретації був тим новим, дорогоцінним жемчугом, який, не без явного здивування й подивом, відкрила різнонаціональна публіка й фахова паризька преса. Кажу відкрила, бож виступ української танцюристки - солістки із власним, самостійним речиталем у Парижі, напевно був першим в історії цього міста, цієї Мекки танцювального мистецтва. Виступ дуже відважний, як пише паризька преса, але й рідкісний, не тільки для нас українців, а для самого Парижу, у якому на протязі одного сезону можна побачити малощо не цілий світ, але самостійні концерти - речиталі, та ще й танцювальні, трапляються дуже рідко.

Відвага Роми Прийми полягає не тільки в мистецькій, чисто професійній, але ще більше й особливо в національній, зовнішній площині. Назвати себе українкою і танцювати тільки й виключно українські танки в новому, нікому не відомому мистецькому оформленні й інтерпретації, це не абиякий риск і відвага і, ніде правди діти, замоскволеному вже віддавна, Парижі. Замоскволеному у всіх ділянках мистецтва, а в танцювальному особливо. Всім відомо, що навіть не московського походження танцюристи, танцюристки, хореографи й балетмайстри з премедитацією називають себе московськими іменами для більшого „авторитету" й комерційности в цій ділянці. Кожна нація, кожний нарід має певного роду монополь, марку в поодиноких ділянках мистецтва. Італійці у співі, німці в інструментальній музиці, французи у т. зв. шансонах, москалі в клясичному балеті, який вийшов з Франції, але з часом москалі перескочили, „переплюнули" французів. Ми, українці, якщо маємо марку, якщо маємо признання на міжнародному мистецькому ґрунті, то тільки в хоровому співі, хоровому мистецтві, якого (тобто признання) піонером був Олександер Кошиць і його Республіканська Капеля. У танцювальному мистецтві знають нас, і то тільки як аматорів, у фолкльорному гопакові з присюдами, який часто називають російським танком.

Рома Прийма також танцювала гопака та ще й під музику Мусорґського. Але не того трафаретного, гопаківського гопака, а мистецького, хореографічного. Того, що входить в домену мистецтва, а не народного фолкльору, якого кожний може танцювати. Щож до музики, то Мусорґський опрацював по мистецьки нашого українського гопака, якого світ полюбив як російського.

Рома Прийма відвоювала, відукраїнізувала нашого гопака тим, що найперше, не танцювала його по гопаківськи, а створила цілу картину веселої (не п'яної) української молодиці сучасним хореографічним засобом, а подруге, тим, що перед кожним танком було відповідне пояснення авторства Романа Купчинського, у якому було сказано, що гопак Мусорґського у мистецькому музичному виданні, це український танок і що Мусорґський опрацював (як і багато інших чужинецьких композиторів) українську мелодію, українську пісню, український народний танок. Кажуть, що Мусорґський особисто знав Шевченка, з яким зустрічався у Петербурзі і де, як доказує Л. Єфремова у своїй у 1959 році виданій праці „Мусорґський і Україна". вів довгі розмови й дискусії на тему українських народних пісень, українських мелодій. Л. Єфремова доказує, що гопака й інші українські пісні та мотиви, якими послуговувався у своїх творах Мусорґський, наспівував йому Шевченко.

У Парижі Рома Прийма виступила у найкращому і найбільш престижевому театрі Шан-з-Илізи. Програма її виступу складалася з 10-ти танків на українську тематику. То значить: Чайка, Жниварка, Ікони, Жах війни, Весела сваха, Відьма, Русалка, Верховина і Вливаний Понеділок. До кожного танку Роман Купчинський написав пояснення, що були переведені на французьку мову й виголошувані перед кожним танком французьким актором паризьких театрів Жаном Бержер. У цих поясненнях Р. Купчинський дав зразок майстерности скорочуватися до мінімуму з максимальністю змісту. У них була подана історія України, наші звичаї, обичаї, вірування, характер і доля народу „при битій дорозі" на шляху між Сходом і Заходом. А найважливіше те, що в кожному реченні приходили слова — Україна, український, українська культура, українське мистецтво, поняття мало відомі не тільки різнонаціональній публіці, що заповнила по береги дуже милу й простору залю, але й численній українській молоді, яка прийшла на світ і виховалася вже на чужині, у Франції. Ця українська молодь, яка напевно прийшла в товаристві своїх ровесників, молодих французів та інших приятелів, напевно вийшла горда й піднесена на дусі за своє походження, за своїх батьків, які вийшли з країни, про яку ця молодь, з чужомовних підручників знає тільки те, що нашіптували й нашіптують, писали і пишуть цілому світові наші вороги, наші окупанти. Ця молодь побачила, що ми маємо не тільки кількох співаків-солістів, які виступають на чужих оперових і концертових сценах, не тільки світової слави малярів і скульпторів, але й танцюристів, які не побоялися ні Парижу, ні Лондону і пройшли по них переможно.

Ось що пише паризький тоденник „Комбат" про виступ Роми Прийми: (наголовок) „Рома Прийма — українська танцюристка" — Роджена на Україні. Емігрувала до Австрії і остаточно поселилася у ЗДА. Цілковито невідома у Парижі, виступила з власним речиталем у залі Комиді ди Шан-з-Илізи. Виступ тим більше відважний, що його не попереджувала ніяка галаслива реклама. Одначе заля була повна. Вся паризька Україна прийшла оплескувати характеристичні танці, що фіґурували у програмі. Ця програма складалася з номерів дуже різних. Від споминів війни, до картин з сільського життя, від народних переказів, до історичних подій, у яких Рома Прийма зуміла продемонструвати не тільки певний талант хореографа, але й солідні дані танцюристки. Вже з перших рухів і появи можна було зауважити цілковиту інтеграцію інтерпретаторки у виконувану постать, участь рамен, тулуба й голови і цю м'якість у ногах, яка ніколи не заводить. Рома Прийма мала несподівану ідею показати нам, що вона уміє також танцювати на пальцях, підібравши для цього танок фолкльорного походження. Нам здається, що її танок „Чайка", вона також повинна танцювати на пальцях. Костюми у більшості були гарні, а особливо той, у якому Рома Прийма танцювала українсько - візантійські „Ікони". Музика, під акомпаніямент якої Рома Прийма танцювала, належить, за винятком Шопена й Мусорґського, композиторам мало або й зовсім невідомим у Франції. Було б несправедливо дискутувати її вартість. Кожний танок був пояснюваний легко, культурно й з талантом актором Жаном Бержер. (Дінаг Маджі) „Комбат" 16, листопад 1960.

На другий день після концерту відбулося прийняття у новому Українському Домі, на якому були заступлені український науковий, мистецький і церковний світ Парижу. Прийняття відбулося безпосередньо після курсу українознавства для української молоді. Ця молодь привітала пані Іванну і Рому Приймів китицею квітів і грімким українським „Многая літа". Прийняття влаштував Союз Українок Парижу, голова якого п. Пастернак зі сльозами в очах дякувала милим гостям за мистецьку насолоду й національну гордість, якою то сповнені були всі українці, присутні на залі. Прості люди, які напевно перший раз у своєму житті бачили український танок у такому не „традиційному" виданні й інтерпретації, з явним захопленням сприймали кожну точку програми.

Рома Прийма, не тільки продемонструвала високий рівень свого мистецтва, не тільки прославила українську культуру й ім'я, але також виконала велике національне діло. Своєю відвагою, своєю жертвою моральною й матеріяльною. Бо треба всім знати, що такі виступи як Роми Прийми у Парижі й Лондоні, навіть при випроданій залі, не оплачуються матеріяльно. Мистецтво справжнє й поважне завше було і є дефіцитовим підприємством в матеріяльному, комерсійному розумінні справи. Культура, мистецтво, наука є дуже доходовими, конечними, необхідними, але тільки у моральному змислі. Моральні користі, варті і більше матеріяльних, але ті матеріяльні необхідні для фінансування тих моральних. Українські мистці, що фінансують самі свої виступи, є рівночасно подвійними меценатами української культури, української слави, української популярности у світі. Рома Прийма своїми виступами в Парижі й Лондоні вписала себе у такі подвійні меценати української культури.

До великого успіху Роми Прийми у Парижі й Лондоні у великій мірі причинився дбайливий і вірний акомпаніямент пані Іванни Прийми, матері Роми.

Листопадові Роковини в Нюарку, Н. Дж.

З нагоди 42-х Роковини Листопадового Зриву обі місцеві комбатантські організації: Відділ ОбВУА і Станиця кол. Вояків І УД влаштували 5 листопада вечором в гарно прибраній домівці при Бельмонт евню 9, святочні сходини з військовим апелем. По відкритті сходин М. Стебельським, головою Відділу ОбВУА, та привітанні ним приявних побратимів, членів обох організацій та гостей, на заклик станули 30 колишніх вояків у дві лави до апелю. Зачинала команда „струнко" і побр. В. Махобей, голова Станиці Дивізійників, звітував сотникові Б. Загайкевичеві, який у відповідь привітав з Листопадовими Роковинами численно зібраних учасників сходин. Побр. О. Голинський виголосив гарну доповідь підкреслюючи значення Листопадового Зриву, ідею і чин якого перейняли молодші вояки І УД і УПА. Побр. О. Лисинський з чуттям виголосив вірш А. Курдидика — „Стрілецька шапка". Останньою точкою програми сходин був виголошений побр. д-ром Л. Голінатим спогад про кол. старшину постачання УГА, інж. Павла Дубрака, який перебуваючи на Україні, на передодні зриву і сам заінтересований в ньому, передав в місяці жовтні 1918 р. українцям, старшинам австрійської армії інформації про підготовку до Листопадового Зриву. По короткому заключному слові голови Відділу ОбВУА, піснею „Гей у лузі червона калина" закінчились сходини.

6 листопада в неділю члени обох комбатантських організацій разом із запрошеними паніями переводили під українськими церквами: при Зенфорд евню і Ваверлі листопадову збірку на Дар інвалідам. Того самого дня відправлено в усіх місцевих українських церквах Богослужби в намірені українського народу та панахиди за упавших українських вояків і громадян.

Вечером 6 листопада українська громада м. Нюарку й околиці влаштувала Листопадове Свято в залі української централі в Нюарку. Після співу американського гимну виступив зі святочною промовою п. Д. Галичин з Ню Йорку, який, нав'язуючи до світлих минулих років в історії наших визвольних змагань, вірно змалював теперішні обставини, серед яких живе наш народ на рідних землях і на еміґрації. У мистецькій частині виступили: відомі артистки, мистці слова і української пісні: пані Валя Калин і Іванна Кононів, які по мистецьки виконали: „Рушничок", муз. монтаж (музика Майбороди) і В'язанку стрілецьких пісень (муз. монтаж), які заставили учасників свята на залі полинути думкою до своїх родин. Іван Самокішин, якого голос гарно звучав, відспівав пісні, що змістом і мелодією підходили до святочного настрою — „Засумуй трембіто" — музика Н. Нижанківського до слів Р. Купчинського, „Хмари" — музика Лопатинського і „Нагадай бандуро" — музика Г. Китастого. Іван Гош, відомий оперовий співак відспівав „Фінал" — музика Д. Січинського до слів Лесі Українки, „Не співайте мені цеї пісні" і „Пісня Вакули" — музика Чайковського. Фортепіяновий супровід був у певних руках проф. Б. Базалі. Співом національного гимну закінчилось свято, для учасників якого заля української централі була цим разом за простора. По мистецьки прибрана п. Ф. Л—ишином сцена достроювалась до свята.

В тому самому дні 6 листопада в год. 4.30 по пол. відбулось для шкільної молоді Листопадове Свято і відзначення Роковин смерти Слуги Божого Андрея у великій залі Гайскул при Айві вул. в Нюарку. Ця імпреза тривала довго і складалась з 2-х частин програми. В першій частині були виконані 12 точок програми, відповідні до Листопадового Свята. По відспіванні американського гимну мішаним хором парохіяльної школи під управою п. М. Добоша свято відкрив гарною промовою о. І. Бала. Опісля відбулись: виступ дитячого садка, реферат учня Л. Чировського „Перший Листопад", тричі виступав шкільний мішаний хор з піснями: „Де Дніпро наш котить хвилі", „Вже більше літ двісті" і „Гей, Січ іде" — народна пісня; виголошено три деклямації: Л. Тимяк, уч. 5 кл. — „1-ше Листопада" — Р. Купчинського, С. Мартинець, уч. 8 кл. — „В день І-го Листопада" — В. Янова, Л. Косоновська, уч. 8 кл. — „Спи Герою". Першу частину програми свята закінчила інсценізація уч. 7 і 8 кл. „Заквітчали дівчатонька". В другій частині програми виконала шк. молодь 6 точок, а саме: М. Вербицький „Заспіваймо пісню враз" — відспівав мішаний шкільний хор, „Митрополит Андрей" — деклямація уч. 1 кл. М. Стебельської, Косенко — Українська народна пісня і Пастораль, фортепіянове сольо виконала З. Дідух, уч. 7 кл. „Митрополит Андрей та українська молодь" — проф. Л. Миськів, уч. 8 кл., Б. Лепкий — „У храмі св. Юра" — збірна деклямація учнів 7 кл., О. Нижанківський: „Молитва хорал" — відспівав шкільний мішаний хор. Відспіванням національного гимну закінчилось свято.

О. У.

● Кубинський комуністичний провідник майор Ернесто Гевара — директор Кубинського державного банку й права рука та найвпливовіший дорадник Фіделя Кастра, закінчив свою довгу візиту в Пейпінгу і прибув знову до Москви на дальші наради.

● Ернест Р. Мей видав книжку про американського президента як головного команданта збройних сил під заголовком „Ди ультімейт дісіжен", в якій стверджує, що ЗДА ніколи не вели війни, коли президентом цієї країни був генерал.

Спорт

„ЛЕВИ" в півфіналі стейту за Чашу ЗДА

„Леви" — Литовці 2:1 (1:1)

Шикаго, Ілл. 4-го грудня 1960. Футбольні змагання за Чашу ЗДА чвертьфінал стейту Іллиной вирішили „Леви" в свою користь, перемагаючи 2:1 сильну та тверду дружину молодих литовців на грищі Ганзон Парку. Ворота для „Левів" здобули: М. Романенко на початку змагань і Д. Стахровський в другій половині з пре[ф]ізної подачі З. Силика.

Важкі та напружені змагання почались сильною перевагою „Левів", які грали першу половину з вітром. Однак слабі стріли та сильна оборона і добрий воротар Литовців були причинами невикористання циферно наступів „Левів" на ворота. Литовці здобули свої одинокі ворота при кінці першої півгри з карного за фавль Ляхова на карному полі.

В другій півгрі гра прибрала скорість, твердість та фавлі. Литовці, граючи з вітром, старались за всяку ціну вирішити змагання у свою користь. Вони не тільки грали твердо, але й фавлювали та провокували інциденти, внаслідок одного з яких несправедливий суддя усунув з грища Терлецького та змагуна Литовців. Обидві дружини мали багато нагод при рівнорядній грі здобути ворота, але не використали їх. На цих змаганнях виявились Литовці не такими джентельменами, як ми їх звикли вважати на підставі попередніх зустрічей з „Левами". „Леви" знову ж повинні були не дати себе спровокувати та більше панувати над нервами. Їм, як кращій дружині, можна було зі спокоєм і тактичною грою перемогти Литовців високим вислідом.

Склад „Левів": Кашуба — Еліяшевський, Скороход — Силик, Ляхів, Тищенко — Крат, Романенко, Терлецький, Стахровський, Коханюк. В резерві: Яворський і Форович.

Петро Головатий

Міжнародна Футбольна Ліга

Міжнародна Футбольна Ліга, яка відбула свій перший сезон з успіхом у літніх місяцях цього року в Ню Йорку, вже почала підготовку до нового сезону на літо 1961 року. Минулої суботи основник і провідник Ліги Вілліям Карс проголосив, що в наступному сезоні Міжнародної Футбольної Ліги гратиме теж репрезентант Канади Клюбу Конкордія з Монтреалу. В зв'язку з цим заплановано по дев'ять змагань Ліги розіграти в Монтреалі, як теж відбути дві фінальні гри між першунами дивізій, першу в Монтреалі, а другу в Ню Йорку. Клюб Конкордія буде підкріплений декількома змагунами спровадженими з Европи.

Запевнену участь в розгривках наступного сезону має очевидно минулорічний чемпіон бразилійський клюб Бангу. Також гратиме і в наступному році шкотський клюб Кілмарнок. Про решту учасників гор — представників різних країв досі немає певних рішень. Тут однак треба відмітити, що за прикладом Конкордії, яка репрезентуватиме Канаду, повинна управа Міжнародної Футбольної Ліги погодитися, що репрезентантом Америки була б дружина чемпіонів ЗДА попереднього року, чи чемпіон Американської Футбольної Ліги біжучого сезону. Завдяки тісному зв'язкові і співпраці А.Ф. Ліги з М. Ф. Лігою, як теж участі в проводах обидвох Ліг цих самих осіб, така розв'язка репрезентанта ЗДА не повинна б натрапляти на труднощі. Цим репрезентантом мав би бути наш „Тризуб" — Юкрейнієн Нешенелс".

(в. с.)

Американські фірми продукують за кордоном товарів за $35 більйонів

Вашингтон. — Департамент торгівлі стверджує, що американські компанії кожного року продукують в чужих країнах товарів, які вартують $35 більйонів. Це число свідчить про те, які великі американські інвестиції поза межами ЗДА. Цей факт є однієї з причин того стану, що ЗДА мають дефіцитовий платничий бюджет із закордонними державами. Щороку американці видають на закордонні інвестиції по два більйони долярів, а цього року ці інвестиції в закордонні американські підприємства мають винести аж $2.5 більйона долярів. Більше як одна третя цих інвестицій іде до Канади, дещо менше до країн Латинської Америки, а одна сьома до Европи. Американські фірми затруднюють за кордоном більше як 3 мільйони робітників, з чого 99 відсотків є чужинці, і тільки 1 відсоток американців.

● **Обсерваторія** Питсбурзького університету повідомила, що 14-го грудня над стейтами Пенсилвенія, Західня Вірджінія і Огайо перелетіли метеори, які освітили були небо ясно-синім сяйвом із червоною загравою. Цей астрономічний феномен бачили численні люди, незнаючи його причини.

ТАРЗАН, ч. 4,571. Новий бій.

Крик Теві спровадив допомогу, і 20 озброєних у списи пігмеїв вдерлися до кімнати.

Тарзан відповів оборонним риком, напруживши кожний мускул проти зграї фанатичних ворогів!